

Poor Charlie's Almanack

๙๙ ซีเอ็ด

คัมภีร์ชีวิต
ชาร์ลี
มังก์เกอร์

Charles T. Munger เขียน
ชัชวรินทร์ สันธิเดช แปล

Poor Charlie's Almanack : คัมภีร์ชีวิต ชาร์ลลี มังเกอร์

แปลจาก Poor Charlie's Almanack

โดย Charles T. Munger

บรรณาธิการโดย Peter D. Kaufman

แปลโดย ชัชวรินทร์ สันธิเดช

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย โดย บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน) © พ.ศ. 2568
ห้ามคัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำการอื่นใด โดยวิธีการใดๆ ในรูปแบบใดๆ
ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ
นอกจากจะได้รับอนุญาต

Copyright © 2023 PCA Publications LLC

First edition published 2005 by The Donning Company Publishers

Fourth abridged edition 2023

Illustrations © Ed Wexler

Published in the United States of America by Stripe Press in 2023

Thai Translation © 2025 by SE-EDUCATION Public Company Limited.

All rights reserved. No Part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system,
or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or
otherwise without the prior permission in writing of the publisher or as expressly permitted by law, or
under terms agreed with the appropriate copyright clearance organization. You must not circulate
this book in any other binging or cover and you must impose this same condition on any acquirer.

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

Charles T. Munger.

คัมภีร์ชีวิต ชาร์ลลี มังเกอร์. -- กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2568.

432 หน้า.

1. จิตวิทยาประยุกต์.

I. ชัชวรินทร์ สันธิเดช, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

158

Bacode (e-book) : 9786160855520

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

เลขที่ 1858/87-90 ถนนเทพรัตน แขวงบางนาใต้ เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260

โทรศัพท์ 0-2826-8000

หากมีคำแนะนำติชม ติดต่อได้ที่ comment@se-ed.com
ค้นหาหนังสือที่ต้องการได้เร็ว ทันใจ ที่ www.se-ed.com

อุทิศแด่ ชาร์ลส์ ที. มังเกอร์

ชายผู้น่าจะอยากแนะนำคุณด้วยวาจาอันเป็นเอกลักษณ์ของเขาว่า

“จงเรียนรู้ภูมิปัญญาทางโลก และประพฤติปฏิบัติตนไปตามนั้น

ถ้าการปฏิบัติของคุณทำให้คนรอบข้างไม่พอใจบ้างเป็นบางเวลาก็...ช่างแม่ง”

คำนำ

คอลลิสนมองมังเกอร์

โดย จอห์น บี. คอลลิสัน (John B. Collison)

ดัดลิน

เมษายน ปี 2023

ผมเจอหนังสือ *คัมภีร์ชีวิต ชาร์ลี มังเกอร์ (Poor Charlie's Almanack)* ครั้งแรก ตั้งแต่อายุสี่สิบกว่า ๆ ตอนที่ชีวิตยังคงค้นหาคำตอบว่าทำอะไรธุรกิจจึงจะประสบความสำเร็จ และพอลองเปิดหนังสือเล่มหนานั้นดูแบบผ่าน ๆ ก็ได้พบถ้อยคำที่ขัดแย้งกับภูมิปัญญาทางการเงินแบบดั้งเดิมซึ่งช่วยกระตุ้นต่อมคิดได้เป็นอย่างดี เนื้อหาในหนังสือถูกนำเสนอด้วยรูปแบบอันเรียบง่ายและตรงไปตรงมา ผมไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่ามีความรู้ทางธุรกิจที่สามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจด้านการลงทุน การเงิน และเรื่องทั่ว ๆ ไปในโลกนี้ได้อย่างคมคาย และ...ถ้าจะใช้คำที่มังเกอร์ชอบพูดก็ต้องบอกว่า “หาญกล้า” ขนาดนี้

หลายปีต่อมา หลังจากได้อ่านหนังสือ *คัมภีร์ชีวิต ชาร์ลี มังเกอร์* ครั้งแรก ผมก็โชคดีได้ไปพบชาร์ลีตัวจริงถึงบ้านของเขาที่ลอสแอนเจลิส และรู้สึกปลื้มปริ่มมาก ๆ ที่ได้รู้ว่าตัวจริงของเขานั้นทั้งใส่ใจและใฝ่รู้ไม่แพ้ตัวตอนที่เคยสัมผัสผ่านหน้าหนังสือเลยแม้แต่น้อย (แถมยังรู้ด้วยว่าเขาดีกว่าผมเสียอีก เพราะหลังจากกินอาหารเย็นกันไปคุยกันไปเป็นเวลากว่าสี่ชั่วโมง ผมก็เริ่มง่วง ขณะที่เขายังสบาย ๆ) บทสนทนาของเราในค่ำคืนนั้นครอบคลุมหลายเรื่องมาก ไต่ตั้งแต่เรื่องธุรกิจ สกีสอร์ต เรื่องวิธีเลี้ยงลูก ไปจนถึงวิวัฒนาการของอุตสาหกรรมข่าว เมื่อได้ประจักษ์ด้วยตัวเองถึงความลึกซึ้งจนถึงขั้นน่าอัศจรรย์ของชาร์ลี และการใช้ตรรกะเหตุผลในรูปแบบพหุศาสตร์ ผมก็ยังชื่นชมทั้งตัวชาร์ลีและหนังสือเรื่องนี้มากขึ้นไปกว่าเดิม

คัมภีร์ชีวิต ชาร์ลี มังเกอร์ ช่วยยืนยันถึงพลังทางความคิดของมนุษย์ที่ใช้ได้กับทุกแขนงสาขาวิชาในโลกใบนี้ ไม่ใช่หนังสือเกี่ยวกับการลงทุนเท่านั้น แต่ยังเป็นคู่มือสอนวิธีคิดด้วยตนเองเพื่อทำความเข้าใจโลกรอบ ๆ ตัว ปรัชญาของชาร์ลีผสมผสานความรู้ความเข้าใจในสารพัดศาสตร์ต่าง ๆ ที่เขาเคยสนใจซึ่งไม่ใช่แค่เรื่องธุรกิจและการเงิน แต่ยังรวมถึงคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ ประวัติศาสตร์ จริยธรรม และอื่นๆ ถ่ายทอดออกมาอย่างไม่เกรงใจใครตามสไตล์ของเขาซึ่งเป็นมาตลอด 99 ปี (และยังเป็นเช่นนี้ต่อไปไม่มีกำหนด) ข้อเขียนของเขาเยือกเย็นเชิดชูการแข่งขันเสรีก็จริง แต่ก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องทำธุรกิจในทางที่ถูกที่ควร ด้วยความซื่อสัตย์ที่ไม่สามารถประนีประนอมได้ เขาสอนให้เราเอาจริงเอาจังกับงาน แต่จงปล่อยวางและอย่าเอาจริงเอาจังกับชีวิตมากเกินไป

แม้ว่าโลกทุกวันนี้จะเปลี่ยนไปเยอะมากจากเมื่อ 100 ปีที่แล้วตอนที่ชาร์ลีถือกำเนิดในเมืองโอมาฮา รัฐเนบราสกา ไม่นานก่อนเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ ระหว่างสงครามโลกสองครั้ง และหลังเสรีรัฐไอร์แลนด์ (Irish Free State)* ก่อตั้งเพียงสองปี แต่ชาร์ลีกลับไม่เคยเปลี่ยนแปลง การขยันหมั่นเรียนรู้ไม่สิ้นสุดของเขา ความสามารถอันหาตัวจับได้ยากในการประเมินธุรกิจโดยใช้หลักคิดที่เรียบง่ายแต่วิเคราะห์ได้ลึกซึ้งยิ่งกว่าการอ่านงบการเงินอันซับซ้อน รวมทั้งการเข้าไปเกี่ยวข้องกับครอบครัววอร์เรน เริ่มตั้งแต่ตอนที่หนุ่มน้อยชาร์ลีไปทำงานพาร์ตไทม์ในร้านขายของชำของคุณปู่ของวอร์เรน และบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งมิตรภาพ ซึ่งต่อมาได้เติบโตกลายเป็นความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อนร่วมลงทุนอันยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่โลกเคยรู้จัก

สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ยังคงดำรงยืนยงต่อเนื่องมาหลายทศวรรษท่ามกลางเศรษฐกิจที่เฟื่องฟูและตกต่ำเป็นวัฏจักร เช่นเดียวกับธุรกิจเลื่องชื่อจำนวนมากที่ชาร์ลีและวอร์เรนเอาทั้งเงินและความมั่นใจของพวกเขามาลงทุนอยู่ในนั้น

แม้ชาร์ลีจะไม่ใช่นักคิดคอนเซ็ปต์การเติบโตแบบทบต้น (compounding growth) แต่ความสำเร็จของเขาและเบิร์กเชียร์แฮทเวย์ (Berkshire Hathaway)

* เสรีรัฐไอร์แลนด์ (Irish Free State) เป็นรัฐอิสระที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 1922 ตามข้อตกลงในสนธิสัญญาอังกฤษ-ไอร์แลนด์ ลงนามโดยรัฐบาลอังกฤษและผู้แทนจากไอร์แลนด์ โดยรัฐอิสระนี้ประกอบด้วยเกาะไอร์แลนด์ทั้งเกาะยกเว้นไอร์แลนด์เหนือ เหตุการณ์นี้ถือเป็นการยุติสงครามเรียกร้องอิสรภาพของไอร์แลนด์นับแต่เมื่อสามปีกลาย : ผู้แปล

คำนำ

บัฟเฟตต์มองมั่งเกอร์

โดย วอร์เรน อี. บัฟเฟตต์

นับตั้งแต่ปี 1758 เบน แฟรงคลิน (Ben Franklin) ได้เผยแพร่คำแนะนำอันเป็นประโยชน์และใช้ได้ตลอดกาล ผ่านหนังสือ *Poor Richard's Almanack* โดยส่วนหนึ่งของคุณธรรมความดีที่เขาเน้นย้ำคือ การประหยัดอดออม รับผิดชอบ ต่อหน้าที่ ทำงานหนัก และใช้ชีวิตให้เรียบง่าย

เวลาล่วงมาสองทศวรรษ แต่ดูเหมือนแนวคิดของเบนในเรื่องเหล่านี้ น่าจะเด็ดขาดโดยไม่มีใครหาญกล้าท้าทาย แต่แล้วกลับมีชายผู้หนึ่งชื่อชาร์ลี มั่งเกอร์ ปรากฏกายออกมา

เดิมทีชาร์ลีถือเป็นสาวกคนหนึ่งของเบน ทว่าเขากลับก้าวไปไกลกว่านั้น สิ่งที่เบนเคยแนะนำให้ทำ ชาร์ลีบอกว่า “ต้อง” ทำ ถ้าเบนบอกให้ออมเงินจำนวนหนึ่ง ชาร์ลีจะบอกให้ออมมากกว่านั้น ถ้าเบนบอกว่าจงตรงต่อเวลา ชาร์ลีจะบอกว่าจงไปถึงก่อนเวลา ชีวิตภายใต้กฎเกณฑ์ของเบนดูจะสบายและง่ายลงไปจนผิดตา หากเปรียบเทียบกับความเข้มงวดตามมาตรฐานของชาร์ลี

ยิ่งไปกว่านั้น ชาร์ลียังประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่เขาเทศนาสั่งสอนคนอื่นอยู่ เสมอ (อ้อ ใช้คำว่าสอนด้วยการกระทำน่าจะเหมาะกว่า) เบนก่อตั้งกองทุนเพื่อการกุศลขึ้นมาสองกองทุนตามเจตนารมณ์ของตนเอง ทั้งสองกองทุนออกแบบเพื่อสอนคนให้เห็นถึงความมหัศจรรย์ของผลตอบแทนทบต้น แต่ชาร์ลีมองว่าหัวข้อนี้สำคัญเกินกว่าที่จะเอามาสอนกันผ่านโครงการระยะยาวที่ต้องรอนคนสอนตายไปแล้วถึงจะเห็นผล ด้วยเหตุนี้เขาจึงเลือกที่จะทำตนเองเป็น “บทเรียนที่ยังมีชีวิต” ในเรื่องของ การทบต้น ด้วยการหลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายไร้สาระต่าง ๆ (เขาใช้คำว่า

ค่าใช้จ่าย “ใด ๆ ก็ตาม”) ที่อาจบั่นทอนพลังของผลตอบแทนทดตันซึ่งเขาพยายามแสดงให้เห็น ผลที่ตามมาก็คือ สมาชิกครอบครัวของชาร์ลีต่างได้รู้สว่า การขึ้นรถบัสสาธารณะนั้นสนุกแค่ไหน ในขณะที่เพื่อนฝูงซึ่งรวยพอ ๆ กันกลับถูกคุมขังในเครื่องบินส่วนตัวโดยไม่มีโอกาสได้สัมผัสประสบการณ์เช่นนั้นเลย

แม้กระนั้นในบางเรื่องชาร์ลีก็ไม่ได้พยายามที่จะคิดให้เหนือชั้นกว่าเบนแต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น ข้อเขียนเรื่อง “คำแนะนำในการเลือกเมียหน่อย” ของเบนที่ทำให้ชาร์ลีต้องจำยอมเข้าสู่โหมด “ผมไม่มีอะไรจะเสริมแล้ว” อันเป็นเครื่องหมายการค้าของเขาในการประชุมประจำปีของเบิร์กเชียร์แฮทเวย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สำหรับตัวผมเอง ผมอยากนำเสนอ “คำแนะนำในการเลือกเพื่อนร่วมงาน” ตั้งใจอ่านกันให้ดี ๆ นะครับ

ข้อแรกเลย จงมองหาคนที่ทั้งฉลาดและมีไหวพริบดีกว่าคุณ หลังจากเจอเขา (หรือเธอ) แล้ว จงขอให้เขาอยู่เจียบ ๆ ไว้ อย่าโอ้อวดกับใครว่าเขาเก่งกว่าคุณ คุณจะได้แอบอรัยคำชมสำหรับความสำเร็จต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากความคิดและคำแนะนำของเขาแต่เพียงผู้เดียว จงมองหาเพื่อนร่วมงานที่จะไม่มีวันลึงเลสงสัยในสิ่งที่คุณตัดสินใจ และไม่ว่าใครจะดูด้วยหากการตัดสินใจนั้นกลายเป็นความผิดพลาดราคาแพง จงมองหาคนใจกว้างที่ยอมเอาเงินก้อนโตของตนเองมาลงทุนกับคุณ และยอมทำงานโดยแลกกับค่าตอบแทนเพียงเศษเหรียญ และสุดท้าย จงหาคนที่จะมาช่วยเพิ่มความสุขสนุกสนานระหว่างการเดินทางไกลร่วมกัน

คำแนะนำทั้งหลายข้างต้นล้วนเป็นคำแนะนำที่ทรงพลังเหลือล้น (แน่สิ เพราะผมให้เกรต A เสมอเวลาต้องตรวจข้อสอบที่ตนเองทำ) อันที่จริงมันทรงพลังถึงขนาดที่ผมตั้งใจไว้เช่นนั้นตั้งแต่ปี 1959 แล้วก็เดินตามนั้นทุกกระเบียดนิ้วโดยไม่เคยบิดพลิ้วเลย และที่ผ่านมาก็มีเพื่อนร่วมงานเพียงคนเดียวซึ่งเข้าเกณฑ์ที่ผมตั้งไว้ทุก ๆ อย่างในทุกแง่มุม ซึ่งก็คือชาร์ลีนั่นเอง

ในบทความชื่อดังของเบน เขาบอกว่า ถ้าจะมีเมียน้อย ต้องเลือกให้อายุมากกว่าตนเองเท่านั้นจึงจะดี แล้วก็หาเหตุผลอีกแปดข้อมาสนับสนุนความคิดเห็น เขาปิดท้ายโดยบอกว่า “... และข้อสุดท้าย พวกเขาจะรู้สึกชอบคุณเรา”

ขอเห็นต่าง

มังเกอร์มองบัพเฟตต์

โดย ชาร์ลส์ ที. มังเกอร์

ผมเชื่อว่ามีมายาคติปะปนอยู่ในความคิดที่ว่าผมเป็นผู้ชี้ทางสว่างให้แก่วอร์เรน ที่จริงแล้วเขาไม่จำเป็นต้องมีใครมาชี้ทางอะไรให้เลย ผมเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่าผมได้รับเครดิตมากเกินกว่าที่ตนเองสมควรจะได้รับ จริงอยู่ที่วอร์เรนเคยติดอยู่กับแนวคิดซึ่งได้จากการทำงานให้เบน แกรแฮมและทำเงินได้มากมาย จึงเป็นเรื่องยากที่จะเปลี่ยนไปใช้แนวทางอื่นในเมื่อของเก่ามันดีอยู่แล้ว แต่ต่อให้ไม่เคยมีคนชื่อ ชาร์ลส์ มังเกอร์บนโลกใบนี้ สถิติของวอร์เร็นก็น่าจะไม่ต่างจากที่เป็นอยู่เท่าไรนัก

ไม่น่าเชื่อเลยว่าในแต่ละปีที่ผ่านมา เขายังคงเก่งขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าคงไม่อาจเป็นเช่นนี้ตราบชั่ววันรันดร์ แต่ถึงเวลานี้วอร์เร็นก็ยังไม่เลิกพัฒนาตนเอง นี่เป็นเรื่องที่เหลือเชื่อจริง ๆ เพราะผู้ชายส่วนใหญ่ในวัยเจ็ดสิบกว่า ๆ มักจะหยุดพัฒนาตนเองไปนานแล้ว ทว่าวอร์เร็นยังไม่หยุด เบิร์กเชียร์ยังคงทำเงินได้มากมาย เรามีธุรกิจดี ๆ คอยปั๊มเงินให้อยู่ทุกวัน และถึงวันหนึ่งเมื่อวอร์เร็นไม่อยู่แล้ว การเข้าซื้อกิจการต่าง ๆ ของเบิร์กเชียร์อาจจะไม่สุดยอดเหมือนเคย แต่นอกเหนือจากนั้นจะยังคงไปได้ดีแน่ ๆ และแม้แต่การเข้าซื้อกิจการเองก็จะยังไปได้สวย

ผมคิดว่าเบอร์หนึ่งขององค์กรที่จะมาทำหน้าที่แทนวอร์เร็นคงไม่มีทางฉลาดเท่าเขาแน่ ๆ อยู่แล้ว แต่ถึงวันนั้นถ้าจะบ่นว่า “โลกนี้มันบ้าบออะไรกันนะ ส่งวอร์เร็น บัพเฟตต์มาบริหารตั้ง 40 ปี แล้วก็ส่งไอ้เงี้ยที่โหดมาแทนก็ไม่รู้ไม่เห็นจะสู้เขาได้เลย” ก็คงง่เงาเกินไป

บทนำ

โดย ปีเตอร์ ดี. คอฟแมน

คุณกำลังจะเริ่มต้นก้าวแรกบนเส้นทางสู่การลงทุนและการตัดสินใจที่ดีกว่าเดิม โดยที่คุณอาจเข้าใจชีวิตได้ดีขึ้นไปพร้อมกันด้วย ทั้งหมดนี้เป็นผลมาจากมันสมอง ภูมิปัญญา ปาฐกถา และข้อเขียนของชาร์ลี มังเกอร์ ซึ่งเปรียบได้กับเบนจามิน แฟรงคลินของยุคนี้ วิธีมองโลกแบบไม่เหมือนใครของชาร์ลี ที่ตัวเขาเรียกว่า “แนวทางพหุศาสตร์ (multidisciplinary approach)” คือโมเดลในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถใช้ความคิดได้อย่างทะลุปรุโปร่งแต่ขณะเดียวกันก็เรียบง่าย จะเห็นได้ว่าคอนเซ็ปต์และโมเดลของชาร์ลีแทบไม่มีอะไรซับซ้อน โปรดสังเกตว่าสิ่งที่ชาร์ลีคิดล้วนพิสูจน์แล้วด้วยกาลเวลา สิ่งที่เขากล่าวไว้ในหนังสือเล่มนี้ เก่าที่สุดคือย้อนไปเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ยังคงเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันไม่ต่างจากวันแรกที่เขาพูดมันออกมา พออ่านไปสักพักคุณจะพบเลยว่า ข้อสังเกตและข้อสรุปของชาร์ลีล้วนอ้างอิงจากธรรมชาติมนุษย์ ความจริงขั้นพื้นฐาน และหลักการสำคัญๆ อันมีที่มาจากสารพัดสาขาวิชา

ในหนังสือเล่มนี้ ชาร์ลีได้ถ่ายทอดความเฉียบแหลม ภูมิปัญญา ค่านิยม และความคิดอันไม่มีสิ้นสุดของเขาไว้ คลังความรู้ขนาดมหึมาราวกับสารานุกรมของชาร์ลี ทำให้เขาสามารถอ้างอิงคำปาฐกถาสุดคลาสสิกของนักปราชญ์ยุโรปสมัยศตวรรษที่ 18 และ 19 ไปจนถึงป๊อปไอคอนยุคปัจจุบัน คุณจะเห็นเดโมสเทนีส (Demosthenes)* กับซีเซโร (Cicero) ถูกจับมาอยู่ข้างเดียวกันโดยประจักษ์หน้ากับจอห์นนี่ คาร์สัน (Johnny Carson) หรือเห็นผู้จัดการกองทุนทุกวันนี้ถูกยกไปเทียบ

* เดโมสเทนีส (Demosthenes) เป็นนักปาฐกถาและนักการเมืองชาวกรีกในยุคเฮเลนส์โบราณ มีชีวิตอยู่ในช่วง 322-384 ปีก่อนคริสตกาล ปาฐกถาและวาทีของเขามีความเป็นอมตะ สะท้อนถึงความยิ่งใหญ่ และภูมิปัญญาของชาวเฮเลนส์ในยุคนั้น : ผู้แปล

กับนีตซ์เช (Nietzsche) กาลิเลโอ (Galileo) หรือเรื่องของชายชาเดียวที่ลงแข่งขัน เกมเตะตุต หรือไมอย่างนั้นคุณอาจจะชอบที่เบน แฟรงคลินถูกจับมาประลอง ปัญญา กับเบอร์นี คอห์นเฟลด์ (Bernie Cornfeld) ชาร์ลีใช้ความถ่อมตนและ จินตนาการของเขาไปไกลมาก เขาเปรียบตนเองเป็นม้าชั่งคิด (counting horse) เขาให้ฉายาใหม่กับโคคา-โคล่าว่าเป็น “น้ำใส่น้ำตาลและคาเฟอีนของกลอตซ์ (Glutz's Sugared, Caffeinated Water)” และกล้ารับรองกับตนเองว่า “อย่างน้อยๆ ตอนที่ผมยังเด็ก ผมก็ไม่ใช้พวกซื้อบ๊อชนะทีเดียว”

ในการบรรยายครั้งหนึ่งของเขา (หัวข้อ “ความคิดภาคปฏิบัติเกี่ยวกับ ความคิดภาคปฏิบัติ?”) ชาร์ลีตั้งโจทย์ที่ทำทายถึงขั้นที่ว่า ถ้าจะสร้างธุรกิจมูลค่า 2 ล้านล้านเหรียญขึ้นมาจากศูนย์จะต้องเจออุปสรรคอะไรบ้าง ก่อนจะทยอย เอาโมเดลความคิดอันหลากหลายของเขามานำเสนอ แล้วชวนให้ผู้ฟังคิดตาม ไปเรื่อยๆ เพื่อแก้โจทย์สุดหินนั้นให้ได้

คำพูดที่ยกมา คำคม และเนื้อหาการบรรยายในหนังสือเล่มนี้ มีรากที่มาจาก ค่านิยมโบราณแบบมิดเวสเทิร์น (ประชากรทางตอนเหนือและตอนกลางของ สหรัฐอเมริกา : ผู้แปล) อันเป็นพื้นเพของชาร์ลี ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การหมั่นตั้งคำถาม ความสุขุมเยือกเย็น การหลีกเลี่ยงไม่โอ้อวดวิชาใครและไม่ ขุ่นเคืองใจกับสิ่งที่ผ่านพ้นไปแล้ว การทำตัวให้น่าไว้วางใจ เรียนรู้จากความผิดพลาด ของผู้อื่น ความวิริยะอุตสาหะ มองโลกแบบภววิสัย (objectivity) ถ้าทำททาย ความเชื่อของตนเอง และอื่นๆ อีกมากมาย แต่สิ่งที่เขาแนะนำมาได้มาในรูปแบบของ การห้ามปรามหรือสั่งสอน ทั่วไปใช้อารมณ์ขัน การคิดมุมกลับ (ตามแนวทางของ คาร์ล ยาโคบี (Carl Jacobi)* นักพีชคณิตผู้ยิ่งใหญ่ ที่บอกให้ “คิดมุมกลับ จงคิด มุมกลับเสมอ”) ตลอดจนเรื่องราวความย้อนแย้งเพื่อให้คำแนะนำดีๆ แก่ผู้คนใน การฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคขวากหนามของชีวิต

ชาร์ลียังเอากรณีศึกษาทางธุรกิจและชีวิตมาใช้ให้เกิดประโยชน์อีกด้วย เรื่อง บางเรื่องที่เขาแนะนำเอาไว้เป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อน โดยเขามักจะเสนอในบริบท ของเรื่องเล่าซึ่งช่วยให้เห็นภาพชัดเจน แทนที่จะยกทฤษฎีหรือพูดในสิ่งที่

* คาร์ล ยาโคบี (Carl Jacobi) เป็นนักคณิตศาสตร์ชาวเยอรมัน ผู้นำเสนอการแก้ระบบสมการด้วยวิธี Inversion หรือการใช้รูปแบบผกผัน (บ้างก็เรียกว่า “วิธียาโคบี (Jacobi method)”) ในที่นี้ขอใช้คำว่า “คิดมุมกลับ” เพื่อให้เข้ากับบริบทของเนื้อหา : ผู้แปล

นามธรรมจับต้องไม่ได้ เขามักทำให้ผู้ฟังอึดอัดด้วยเกร็ดและเรื่องราวซ้ำๆ แทนที่จะยึดยึดข้อมูลและตัวเลขให้พวกเขา เขาเข้าใจและทำได้ดีกับการเล่นบทเป็นนักเล่าเรื่องเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาที่มีรายละเอียดซับซ้อนมากมาย ด้วยเหตุนี้บทเรียนและข้อคิดจากชาร์ลส์จึงเรียงร้อยต่อกันเป็นตาข่ายความรู้สิ้นยัณช์ที่พร้อมให้หยิบใช้เมื่อไรก็ได้

จากถ้อยคำ การบรรยาย และปาฐกถาทั้งหลายของเขา เห็นได้ชัดเลยว่าชาร์ลส์ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของชีวิตมากกว่าการตัดสินใจด้านการลงทุน โมเดลความคิดของเขาซึ่งสร้างขึ้นจากสารพัดสาขาวิชาที่มีอยู่ในโลกนี้ยังถูกนำมาใช้ซ้ำอยู่เรื่อย ๆ โดยไม่ได้เน้นที่ “กลยุทธ์การจัดพอร์ตธุรกิจ (business portfolio strategy)” หรือ “ค่าเบต้า (beta)” หรือ “โมเดลการกำหนดราคาสินทรัพย์ที่เป็นทุน (Capital Asset Pricing Model : CAPM)” แต่อย่างใดทั้งสิ้น ทว่ามุ่งไปยังความจริงขั้นพื้นฐาน เป็นต้นว่าคุณสมบัติอะไรที่ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จจุดอ่อนของมนุษย์ที่พบบ่อย ๆ และการจะเป็นผู้มีปัญญาได้ต้องประสบพบเจออุปสรรคอะไรบ้าง

ชาร์ลส์เคยกล่าวไว้ว่า “ผมอยากรวยเพื่อที่ผมจะได้มีอิสระเหมือนลอร์ดจอห์น เมย์นาร์ด เคย์นส์ (Lord John Maynard Keynes)” จะเห็นได้ว่าสำหรับชาร์ลส์แล้วความรวยช่วยให้มีอิสรภาพ ไม่ใช่อิสรภาพทำให้รวย

เกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้

เราเปิดด้วยการเล่าชีวประวัติของเขาให้เห็นภาพเป็นลำดับ ตั้งแต่ที่ชาร์ลส์เติบโตขึ้นมาจากเด็กชายชาวโอมาฮาบ้าน ๆ คนหนึ่งสู่ความสำเร็จทางการเงินระดับมหัศจรรย์ จากนั้นเราได้สรุปแนวทางของมั่งเกอ์ทั้งในเรื่องของชีวิต การเรียนรู้ การตัดสินใจ และการลงทุน โดยเชกชั้นนี้จะลงรายละเอียดวิธีคิดอันอยู่นอกเหนือระเบียบแบบแผนดั้งเดิมของเขา บวกกับการทำงานหนักเกินใคร ซึ่งเป็นสององค์ประกอบหลักแห่งความสำเร็จอันน่าทึ่ง

อีกส่วนหนึ่งที่ทำให้เนื้อหาในหนังสือมีความสมดลมากขึ้น อยู่ในรูปแบบของการที่ชาร์ลส์พูดกับคนฟังผ่านการบรรยายและการไปพูดในที่ต่าง ๆ ตลอดช่วงระยะเวลา 20 ปี ในฉบับพิมพ์ครั้งที่สามของหนังสือเล่มนี้ เราได้เติมการบรรยาย

ครั้งใหม่ซึ่งชาร์ลีไปบรรยายไว้ในพิธีจบการศึกษาคณะนิติศาสตร์ USC กุลด์ เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2007 เข้าไป เพราะฉะนั้นจากเดิมที่มีการบรรยายอยู่สิบครั้ง ก็กลายเป็นสิบเอ็ดครั้งที่ไม่สิบเอ็ดดี การบรรยายและการพูดเหล่านี้ครอบคลุมความสนใจของชาร์ลีในแขนงต่าง ๆ ตั้งแต่การสังสมภูมิปัญญาทางโลกของคนเรา ไปจนถึงการประยุกต์โมเดลพุทธรูปความคิดของเขาเข้ากับธุรกิจ ไปจนถึงการปรับปรุงกลยุทธ์การลงทุนที่ใช้โดยมูลนิธิเพื่อการกุศลต่าง ๆ การบรรยายที่สิบเอ็ดนี้เป็นของขวัญพิเศษ ชื่อหัวข้อว่า “จิตวิทยาแห่งการคิดผิดของมนุษย์ (Psychology of Human Misjudgment)” ซึ่งชาร์ลีจัดทำขึ้นเพื่อหนังสือเล่มนี้โดยเฉพาะ

เนื้อหาการบรรยายแต่ละครั้งแน่นอนว่าคุ้มค่ากับเวลาของคุณ ไม่เพียงในแง่ของความสนุกเพลิดเพลิน แต่คุณยังจะได้ซึมซับความรู้มรดกแห่งไอเดียและการปฏิบัติต่าง ๆ ของชาร์ลี คุณอาจไม่มีวันได้รับโอกาสที่ดีกว่านี้ในการเรียนรู้จากคนที่ทั้งฉลาดและตรงไปตรงมาอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นไปพูดที่ไหน ชาร์ลีจะเปิดอกและพูดออกไปตรง ๆ ตามความเป็นจริงทุกครั้ง และที่ขอฝากไว้เป็นพิเศษก็คือ การที่ชาร์ลีพูดซ้ำ ๆ และยกตัวอย่างซ้ำ ๆ ในบางเรื่องนั้นเป็นเจตนาของชาร์ลี อันเนื่องมาจากการที่เขาศรัทธาในการกระทำบางสิ่งจน “ซ้ำของ” เพราะเขารู้ว่าการพูดซ้ำ ๆ คือกุญแจสำคัญในการสอนคน

ในเรื่องของสไตล์และการจัดวางหนังสือ ชาร์ลีตั้งข้อสงสัยต่อสิ่งที่เข้ามากระทบกับชีวิตของเขาแทบจะทุกเรื่อง และด้วยเหตุนี้เมื่อเราเองกระทบเข้ากับผู้คนสถานที่ และเรื่องราวต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับที่ชาร์ลีบรรยายไว้ เราจึงเอาเนื้อหาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นมารวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ด้วย เนื้อหาในส่วนบรรณานุกรมที่ไล่ไปตามการบรรยายแต่ละครั้ง จะช่วยอธิบายคอนเซ็ปต์เป็นเสียงสนับสนุน หรือไม่ก็เน้นย้ำไอเดียสำคัญ ๆ ของชาร์ลี เราหวังว่าเนื้อหาในส่วนนี้จะไม่เพียงทำให้คุณได้ความรู้ แต่ยังสนุกและกระตุ้นให้คุณศึกษาเพิ่มเติมในหัวข้อเหล่านั้นด้วยตนเอง

ผมหวังว่านี่จะเป็นหนังสือที่อ่านได้อ่านดีสำหรับคุณ และหวังว่าคุณจะชื่นชมกับความเฉียบฉลาด และมุขแบบหน้าตายที่คนที่รู้จักชาร์ลี มั่งเกอร์ต่างเคยสัมผัส และคาดหวังจากเขาอยู่เสมอ

สารบัญ

บทที่ 1	กว่าจะเป็นชาร์ลี มังเกอร์	23
บทที่ 2	ย้อนความทรงจำ ลูกๆ เล่าถึงชาร์ลี	39
	จาก ชาร์ลส์ ที. มังเกอร์ จูเนียร์ (Charles T. Munger Jr.)	40
	จาก เว็นดี้ มังเกอร์ (Wendy Munger)	41
	จาก วิลเลียม เอช. (ฮัล) บอร์ทวิก (William H. (Hal) Borthwick)	42
	จาก เดวิด บอร์ทวิก (David Borthwick)	43
	จาก มอลลี่ มังเกอร์ (Molly Munger)	44
	จาก เอมีลี อ็อกเดน (Emilie Ogden)	45
	จาก แบร์รี มังเกอร์ (Barry Munger)	47
	จาก ฟิลิป มังเกอร์ (Philip Munger)	49
บทที่ 3	แนวทางชีวิตของชาร์ลี มังเกอร์ การเรียนรู้และตัดสินใจ	53
	แนวทางการวิเคราะห์และประเมินธุรกิจ ด้วย “โมเดลพหุความคิด” ของมังเกอร์	55
	กระบวนการประเมินการลงทุนของมังเกอร์	60
	เช็คลิสต์ตามหลักการลงทุน	66
บทที่ 4	การบรรยายทั้งสิบเอ็ดครั้ง	71
	TALK ONE : สุนทรพจน์ในพิธีจบการศึกษาของโรงเรียนฮาร์วาร์ด.	73
	ย้อนทบทวนการบรรยายครั้งที่หนึ่ง	81
	TALK TWO : บทเรียนจากภูมิปัญญาทางโลกชั้นพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการลงทุนและธุรกิจ	83
	ย้อนทบทวนการบรรยายครั้งที่สอง	121
	ภูมิปัญญาทางโลกเวอร์ชันอัปเดต ถาม-ตอบกับชาร์ลี	124

TALK THREE : บทเรียนจากภูมิปัญญาทางโลกชั้นพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการลงทุนและธุรกิจ (ปรับปรุงใหม่)	127
คำถามจากผู้ฟัง.....	145
ย้อนทบทวนการบรรยายครั้งที่สาม	170
TALK FOUR : ความคิดภาคปฏิบัติเกี่ยวกับความคิดภาคปฏิบัติ? ...	173
ย้อนทบทวนการบรรยายครั้งที่สี่.....	189
TALK FIVE : ความจำเป็นที่มีอาชีพทั้งหลายต้องมีความเป็น พหุศาสตร์มากขึ้น : เน้นไปที่เรื่องการศึกษา	193
ย้อนทบทวนการบรรยายที่ห้า	208
TALK SIX : หลักปฏิบัติในการลงทุนสำหรับมูลนิธิเพื่อการกุศล ชั้นนำ	209
ย้อนทบทวนการบรรยายที่หก	219
TALK SEVEN : การพบปะระหว่างรับประทานอาหารเช้า แบบโต๊ะกลมการกุศล.....	221
ย้อนทบทวนการบรรยายครั้งที่เจ็ด	232
TALK EIGHT : เรื่องอื้อฉาวทางการเงินครั้งใหญ่ในปี 2003	235
ย้อนทบทวนการบรรยายครั้งที่แปด.....	248
TALK NINE : เศรษฐศาสตร์ในวงวิชาการ : จุดแข็งและข้อผิดพลาด หลังจากนำความจำเป็นด้านพหุศาสตร์มาพิจารณา.....	251
หนึ่ง ความไม่เชื่อมโยงกันอย่างรุนแรงนำไปสู่ภาวะชาย ที่มีคือนอยู่ในมือซึ่งมักให้น้ำหนักกับบางสิ่งมากเกินไป	259
สอง การไม่ดำเนินตามวัตรปฏิบัติในการระบุแหล่งที่มาอันเป็น มูลฐานของศาสตร์หนักอย่างครบถ้วน.....	261
สาม ความอิจฉาริชาในฟิสิกส์.....	262
สี่ การให้ความสำคัญกับเศรษฐศาสตร์มหภาคมากเกินไป.	265
ห้า การที่คนในวงการเศรษฐศาสตร์มีการสังเคราะห์ น้อยเกินไป.....	269
หก การละเลยจิตวิทยาอย่างสุดโต่งและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์	273
เจ็ด การใส่ใจผลกระทบขั้นที่สอง และขั้นต่อ ๆ ไปน้อยเกินไป... ..	275

แปด การไม่ให้ความสนใจในคอนเซ็ปต์การยกโมหะทรัพย์ อย่างเพียงพอ.....	280
เก้า การไม่ให้ความสนใจกับผลกระทบคุณธรรม และผลกระทบ ความชั่วร้ายอย่างเพียงพอ.....	282
คำถามจากผู้ชม.....	287
ย้อนทบทวนการบรรยายที่เก้า.....	289
TALK TEN : สุนทรพจน์ในพิธีจบการศึกษาคณะนิติศาสตร์ USC	291
TALK ELEVEN : จิตวิทยาแห่งการคิดผิดของมนุษย์.....	309
คำนำ	311
จิตวิทยาแห่งการคิดผิดของมนุษย์ (Psychology of Human Misjudgment)	313
หนึ่ง ความโน้มเอียงการตอบสนองรุนแรงเกินเหตุ ต่อรางวัลและการลงโทษ.....	322
สอง ความโน้มเอียงการชอบ/การรัก.....	332
สาม ความโน้มเอียงการไม่ชอบ/การเกลียด.....	335
สี่ ความโน้มเอียงการหลีกเลี่ยงความสงสัย.....	337
ห้า ความโน้มเอียงการหลีกเลี่ยงความไม่สอดคล้อง	338
หก ความโน้มเอียงการสงสัยใคร่รู้.....	343
เจ็ด ความโน้มเอียงความยุติธรรมแบบคานต์	344
แปด ความโน้มเอียงความอิจฉา/ริษยา.....	345
เก้า ความโน้มเอียงการตอบแทน.....	346
สิบ ความโน้มเอียงอิทธิพลอันเกิดจากความเชื่อมโยงกัน เฉพาะตัว	352
สิบเอ็ด การปฏิเสธรทางจิตวิทยาเพื่อหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด อย่างง่าย	357
สิบสอง ความโน้มเอียงการยึดมั่นในตัวตนเกินไป	358
สิบสาม ความโน้มเอียงการมองบวกมากเกินไป.....	362
สิบสี่ ความโน้มเอียงการตอบสนองต่อสิ่งที่สูญเสียรุนแรง เกินเหตุ	363

สืบท้า	ความโน้มเอียงการรับรองจากสังคม	368
สืบทก	ความโน้มเอียงการตอบสนองที่ผิดพลาดต่อ ความผิดแผก	372
สืบทเจ็ด	ความโน้มเอียงอิทธิพลจากความเครียด	374
สืบทแปด	ความโน้มเอียงการให้น้ำหนักต่อสิ่งที่มีอยู่ผิดพลาด	377
สืบทเก้า	ความโน้มเอียงไม่ใช้ก็เสียไป	378
ยี่สิบ	ความโน้มเอียงอิทธิพลในทางลบจากยาเสพติด.....	379
ยี่สิบเอ็ด	ความโน้มเอียงอิทธิพลในทางลบจากความชรา.....	379
ยี่สิบสอง	ความโน้มเอียงอิทธิพลในทางลบจากผู้มีอำนาจ	380
ยี่สิบสาม	ความโน้มเอียงความไร้สาระ	383
ยี่สิบสี่	ความโน้มเอียงการเคารพเหตุผล.....	384
ยี่สิบห้า	ความโน้มเอียงเวอร์วัง - ความโน้มเอียงที่จะเกิดผล สืบเนื่องอย่างรุนแรงจากการรวมกันของความโน้มเอียง ทางจิตวิทยาต่าง ๆ ซึ่งเอื้อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะ.....	385
คำถามและคำตอบ		387
ย้อนทบทวนการบรรยายที่สิบเอ็ด		393
เชิงอรรถ		397
กิตติกรรมประกาศ.....		429
แนะนำให้อ่าน.....		431

บทที่ 1

กว่าจะเป็น ชาร์ลี มังเกอร์

โดย ไมเคิล บร็อกกี (Michael Broggie)

เบื้องหลังเรื่องราวอันแสนจะโดดเด่นของเบิร์กเชียร์แฮทเวย์ คือสองอัจฉริยะบุคคล ได้แก่ วอร์เรน บัฟเฟตต์ ซึ่งถูกยกย่องอย่างกว้างขวาง และ “เพื่อนคู่หูผู้เงียบงัน” ของเขา คือ ชาร์ลี มังเกอร์ ผู้มีความสุขกับการอยู่หลังฉาก

ชาร์ลีเป็นเพื่อนของวอร์เรน เขาเป็นนักกฎหมาย ที่ปรึกษา สาวกปีศาจ (วอร์เรนเคยเรียกเขาว่า “เพื่อนผู้มีแต่ไม่”*) และเป็นหนึ่งในผู้ถือหุ้นใหญ่ที่สุดของบริษัทจดทะเบียนที่ประสบความสำเร็จที่สุดในประวัติศาสตร์องค์กรธุรกิจอเมริกัน นับตั้งแต่ปี 1964 ตอนที่วอร์เรนเข้าไปบริหารเบิร์กเชียร์ก่อนที่ชาร์ลีจะตามเข้าไปบริหารด้วย หลังจากนั้น มูลค่าตลาดของเบิร์กเชียร์เพิ่มขึ้นอย่างน่าตื่นตะลึงถึง 13,500 เท่า จากมูลค่า 10 ล้านเหรียญ กลายเป็นประมาณ 135,000 ล้านเหรียญในวันนี้โดยแทบไม่ต้องออกหุ้นเพิ่มทุนเลย การเติบโตสุดอัศจรรย์ดังกล่าวเป็นความสำเร็จร่วมกันของชาวมิดเวสต์เทิร์นสองคนที่สงบเสงี่ยมเจียมตน ซึ่งได้อาศัยความสามารถของตนเองมาบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อค้นหาและคว้าโอกาสที่นักธุรกิจคนอื่นๆ มักมองข้ามไป

ในขณะที่วอร์เรนเป็นหนึ่งในผู้นำทางธุรกิจที่เป็นที่ชื่นชมและมีชื่อเสียงขจรขยายมากที่สุดในประเทศ ชาร์ลีกลับถอยห่างออกมาจากแสงไฟและเงาที่จะอยู่เงียบๆ การจะเข้าใจนักธุรกิจผู้มีความซับซ้อนและรักความเป็นส่วนตัวคนนี้ได้นั้น เราต้องย้อนกลับไปจุดเริ่มต้นกันเสียก่อน ชาร์ลส์ โทมัส มังเกอร์ (Charles Thomas Munger) เกิดเมื่อวันที่ 1 มกราคม 1924 ในเมืองโอมาฮา รัฐเนบราสกา ตรงใจกลางของสหรัฐอเมริกาพอดี มีคนมีชื่อเสียงอีกมากมายที่เป็นชาวมิดเวสต์เทิร์นเหมือนเขา เช่น วิลล์ โรเจอร์ส (Will Rogers) เฮนรี ฟอนดา (Henry Fonda) จอห์น เพอร์ชิง (John Pershing) แฮร์รี ทรูแมน (Harry Truman) วอลต์ ดิสนีย์ (Walt Disney) แอนน์ แลนเดอร์ส (Ann Landers) เจอร์ลด์ ฟอร์ด (Gerald Ford) และที่จะขาดเสียไม่ได้คือวอร์เรน บัฟเฟตต์นั่นเอง

ชาร์ลีโคจรมาพบกับครอบครัวบัฟเฟตต์ครั้งแรกตั้งแต่ช่วงปีแรกๆ ของชีวิตเขา โดยทำงานรับจ้างที่ร้านบัฟเฟตต์แอนด์ซัน (Buffett & Son) ร้านขายของชำ

* มาจากวลี “abominable no-man” เพราะมังเกอร์มักปฏิเสธไอเดียการลงทุนของบัฟเฟตต์อยู่เป็นประจำ ทั้งนี้บัฟเฟตต์ตั้งใจเล่นคำให้แย้งกับวลี “yes-man” อันหมายถึงลูกน้องซึ่งยอมตามเจ้านายเสมอโดยไม่กล้าปฏิเสธอะไร หรือที่สำนวนไทยเรียกว่าพวก “ลูกขุนพลอยพยัก” นัยหนึ่งคือเพื่อสื่อว่าเขาชื่นชมมังเกอร์ที่มีความคิดเป็นของตนเองและไม่ยอมตามใครง่าย ๆ : ผู้แปล

ในโอมาฮา ห่างจากบ้านของครอบครัวมังก์เกอร์เพียงหกช่วงตึก เจ้านายและเจ้าของร่วมของร้านคือเอร์เนสต์ปูของวอร์เรน ซึ่งเป็นชายขร่าจอมเฮี้ยบ เขาให้ลูกจ้างเด็กอย่างมังก์เกอร์ทำงานกะละ 12 ชั่วโมงโดยไม่มีอาหารให้และไม่มีช่วงพัก ชาร์ลisle่าว่าอดีตเจ้านายของเขาเป็นพวกเกลียดสังคมนิยมเข้าไส้และเอาทัศนคตินั้นสร้างขึ้นมาเป็นกฎ โดยบังคับให้บรรดาลูกจ้างเด็กต้องเอาเงิน 2 เพนนีจ่ายคืนให้ร้านเมื่อหมดกะเพื่อเอาเงินนั้นไปจ่ายเป็นค่าประกันสังคม ทั้งหมดนี้แลกกับค่าจ้างวันละแค่ 2 เหรียญ พ่วงด้วยคำสั่งสอนว่าแนวคิดสังคมนิยมนั้นเลวร้ายเพียงใด

สภาพการทำงานที่ยากลำบากในร้านขายของชำของครอบครัวบัฟเฟตต์ มีอิทธิพลต่อตัวตนของทั้งชาร์ลisleและวอร์เรนไปตลอดชีวิต วอร์เรนซึ่งเด็กกว่าชาร์ลisleหกปีก็เคยไปทำงานกับปูเอร์เนสต์เช่นกัน หลังจากชาร์ลisleที่ในอนาคตได้กลายมาเป็นเพื่อนคู่หูของเขาเลิกทำเพียงไม่กี่ปี

ชาร์ลisleเริ่มเรียนหนังสือครั้งแรกในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนดันดี (Dundee Elementary School) สถานที่ซึ่งพยายามปลูกฝังเขารวมทั้งน้องสาวสองคนคือแมรีและแคโรลด้วยการเทศนาสั่งสอนเรื่องศีลธรรม ครูหลายคนที่นั่นยังจำเด็กคนหนึ่งซึ่งมีแววฉลาดมาตั้งแต่ยังเล็กได้เป็นอย่างดี เด็กคนนั้นชอบท้าทายคำสอนและความเชื่อแบบดั้งเดิมของบรรดาครูและเพื่อนนักเรียนด้วยความรู้ที่เพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ จากการขยันท่านหนังสืออย่างเอาเป็นเอาตาย โดยเฉพาะหนังสือชีวประวัติบุคคล ถึงวันนี้ชาร์ลisleจำไม่ได้แล้วว่าเขาได้อ่านหนังสือรวมคำสอนของเบน แฟรงคลินครั้งแรกตั้งแต่เมื่อไร แต่มันได้จุดประกายให้เขาชื่นชอบนักการเมืองและนักประดิษฐ์ซึ่งทั้งครบเครื่องและแปลกประหลาดผู้นี้ อัลและฟลอเรนซ์ มังก์เกอร์ (Al and Florence Munger) พ่อกับแม่ของชาร์ลisleสนับสนุนให้ลูกอ่านหนังสือ ทั้งสองซื้อหนังสือให้ลูกแต่ละคนเป็นของขวัญวันคริสมาสต์ ซึ่งลูก ๆ ก็มักจะอ่านจบในคืนนั้นเลย

ไม่ไกลจากบ้านของครอบครัวมังก์เกอร์ คือบ้านของครอบครัวเดวิสซึ่งสนิทสนมกัน ชาร์ลisleมักจะไปอ่านวารสารการแพทย์ของคุณหมอเอ็ด เดวิส (Dr. Ed Davis) ซึ่งเป็นทั้งเพื่อนสนิทของพ่อของชาร์ลisleและเป็นหมอประจำครอบครัวมังก์เกอร์ด้วยการได้เข้าไปในห้องสมุดของคุณหมอเดวิสตั้งแต่วัยเด็ก ปลูกฝังให้ชาร์ลisleสนใจในวิทยาศาสตร์มาตลอดชีวิต พออายุได้ 14 ปีหนุ่มน้อยมังก์เกอร์ที่ฉลาดเกินวัยก็กลายเป็นเพื่อนอีกคนของคุณหมอเดวิส ชาร์ลisleสนใจในวิชาการแพทย์อย่างยิ่งจนถึงขนาดดูวิดีโอที่คุณหมอเดวิสซึ่งเป็นแพทย์ระบบทางเดินปัสสาวะทำการผ่าตัดรักษาคนไข้ และรู้สึกตื่นตาตื่นใจกับผลการรักษาที่ออกมา

ที่บ้านของตัวเอง ชาร์ลิตติดอกติดใจการเล่นเทนนิสและม้า เธอพวกมันไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆ อยู่เสมอ แม้จะยังเด็ก แต่ชาร์ลิตก็แสดงให้เห็นว่าเขามีทักษะไหวพริบในการเจรจาต่อรอง และมักจะแลกได้หนูตัวใหญ่กว่าหรือสีแปลกกว่ามาครอบครองเสมอ ครั้นหนูที่เลี้ยงไว้เพิ่มจำนวนเป็น 35 ตัว แม่ของเขาก็สั่งให้เลิกเลี้ยงเพราะกลืนที่ฉุมาจากชั้นใต้ดินซึ่งเขาใช้เป็นที่ทำฟาร์มเลี้ยงพวกมัน น้องสาวของเขาคนหนึ่งยังจำได้ว่าคนทั้งครอบครัวต้องทนได้ยินเสียงพวกมันร้องอืด ๆ ด้วยความหิวขณะรอชาร์ลิตกลับมาจากโรงเรียนเพื่อป้อนอาหาร

จากนั้นชาร์ลิตไปเข้าเรียนที่โรงเรียนเซนทรัลไฮสคูล (Central High School) ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ของรัฐ และเป็นโรงเรียนสำหรับเตรียมเข้ามหาวิทยาลัยที่ดีมาก ๆ ของเมือง ครูส่วนใหญ่ของโรงเรียนซึ่งเป็นผู้หญิงต่างอุทิศแรงกายแรงใจเพื่อการสอนและเพื่อนนักเรียน หลักสูตรของโรงเรียนเป็นหลักสูตรมาตรฐานทั่วไปซึ่งชาร์ลิตเรียนได้ดีมากด้วยความสามารถในการใช้ตรรกะและหมั่นตั้งคำถามของเธอ

ตั้งแต่เรียนชั้นประถมศึกษาจนจบมัธยมศึกษาตอนต้น ชาร์ลิตอายุน้อยและตัวเล็กกว่าเพื่อนร่วมชั้นเสมอเนื่องจากได้ข้ามชั้นเรียน (คนไทยมักเรียกทับศัพท์ว่า “พาสชั้น” : ผู้แปล) ในสมัยประถมศึกษาเพราะแม่ของเธอสอนให้อ่านออกเสียง (ในขณะที่เพื่อนร่วมชั้นยังอ่านหนังสือออกเสียงไม่เป็น ทำให้เขาเหนือกว่าเด็กคนอื่น ๆ : ผู้แปล) ด้วยความที่ตัวเล็กเกินกว่าจะลงแข่งขันทักษะชนิดต่างๆ ในโรงเรียนมัธยมได้ (เพราะอายุน้อยกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกัน : ผู้แปล) เขาจึงไปร่วมทีมยิงปืนไรเฟิล และได้ตัวอักษรเกียรติยศ (varsity letter)* มาแปะที่หน้าอก (ในความทรงจำของชาร์ลิต มันคือ “อักษรตัวเบ้อเริ่มบนแผ่นอกที่เล็กนิดเดียว”) ก่อนจะกลายเป็นกัปตันทีมตัวอักษรขนาดใหญ่บนเสื้อเสตเตอร์ของเขาทำให้คนในโรงเรียนที่ได้เห็นต่างสงสัยว่าไอ้เด็กตัวกระเปี้ยกนี้ได้อักษรเกียรติยศมาได้อย่างไร ต้องถือว่าเป็นความได้เปรียบของชาร์ลิต เพราะพ่อของเขาเป็นคนชอบกิจกรรมกลางแจ้ง ทั้งยังเป็นนักล่าเป็ด และก็ชอบใจมากที่ลูกชายยิงปืนแม่น

เมืองโอมาฮาสมัยทศวรรษ 1920 เป็นเสมือนแหล่งหลอมรวมมนุษย์มีคนหลายเชื้อชาติหลายศาสนามาอาศัยอยู่รวมกันและทำมาค้าขายกันโดยแทบ

* ตัวอักษรเกียรติยศ (varsity letter) เป็นตัวอักษรขนาดใหญ่ปักอยู่บนเสื้อเสตเตอร์หรือเสื้อคลุมกีฬามหาวิทยาลัย คนที่มีอักษรนี้บนอกเสื้อต้องเป็นนักกีฬามีฝีมือหรือเคยสร้างเกียรติประวัติให้กับมหาวิทยาลัยนั้นๆ เช่น ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยมิชิแกน (University of Michigan) ที่ชาร์ลิต มังเกอร์เคยเรียน ก็จะเป็นตัว M ขนาดใหญ่บนอกเสื้อ : ผู้แปล

ไม่เคยเกิดอาชญากรรมใดๆ บ้านไม่ต้องล็อกประตู จอดรถที่ไหนก็ไม่ต้องล็อกรถ ผู้คนต่างไว้เนื้อเชื่อใจกัน ในช่วงฤดูร้อนอันแสนอบอุ่นเด็กๆ พวกกันออกมาเล่นเกมเตะกระป๋อง (เกม kick the can คล้ายๆ การเล่นซ่อนหาของเด็กไทยสมัยก่อน : ผู้แปล) กัน พอถึงบ่ายวันเสาร์ก็ไปดูหนังที่โรงหนัง หนึ่งในนั้นคือเรื่อง *คิงคอง* ซึ่งเป็นหนังเรื่องโปรดของเจ้าหนูชาร์ลี

ครั้งย่างเข้าสู่ทศวรรษ 1930 ช่วงเวลาแห่งความยากลำบากก็คืบคลานเข้ามา โอมาฮาประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ ภาพของผู้คนที่หิวโหยตามท้องถนนประทับอยู่ในความทรงจำของชาร์ลีไม่เคยลืมเลือน เขาเห็นคนจรจัดเร่ขอเศษทาน บางคนอาสากวาดทางเข้าบ้านหรือเฉลี่ยหน้าบ้านแลกกับแซนด์วิชสักชิ้น ชาร์ลีโชคดีที่ครอบครัวของเขารู้จักคนเยอะ เขาจึงได้งานที่นาเปื่อเป็นการนับจำนวนคนที่เดินผ่านไปมาแลกกับค่าแรง 40 เซนต์ต่อชั่วโมง เขาชอบงานนี้มากกว่าการชนล้งหนักๆ ที่ร้านขายของชำมากทีเดียว

คุณปู่ของชาร์ลีเป็นผู้พิพากษาของรัฐที่เป็นที่นับถือคนหนึ่ง และพ่อของเขา ก็เดินตามรอยปู่ด้วยการเป็นทนายที่ทำเงินได้เป็นกอบเป็นกำ ครอบครัวของชาร์ลีไม่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำมากมายนัก แต่ญาติพี่น้องหลายคนถือว่าลำบากไม่น้อย ยุคสมัยนั้นทำให้ชาร์ลีในวัยหนุ่มได้เรียนรู้บทเรียนจากชีวิตจริง เขาได้เห็นความเมตตาและเฉียบฉลาดทางธุรกิจของคุณปู่ที่ได้เข้าไปช่วยธนาคารขนาดเล็กในเมืองสตรอมเบิร์ก รัฐเนบราสกา ซึ่งเป็นของลุงทอม ลุงของชาร์ลี ด้วยความที่เศรษฐกิจแย่และพืชผลการเกษตรเสียหายเพราะภัยแล้ง ลูกค้าของธนาคารที่เป็นเกษตรกรจึงผิมนัดชำระหนี้กันมากมาย ลุงทอมรวบรวมหนี้ที่เรียกเก็บเงินไม่ได้ถึง 35,000 เหรียญ แล้วมาขอให้คุณปู่ช่วย ซึ่งคุณปู่ผู้พิพากษาก็ยอมเอาทรัพย์สินของท่านครึ่งหนึ่งไปเสี่ยง ด้วยการเอาสิ่งหาหมิทรัพย์สินของตนเองไปจำนองกับธนาคารเพื่อแลกกับหนี้เสียก้อนนั้นมาถือไว้แทน จนสามารถช่วยให้ธนาคารเปิดหน้าร้านรับลูกค้าต่อไปได้หลังผ่านช่วงวันหยุดธนาคารรูสเวลต์ (Roosevelt's bank holidays)* สุดท้ายคุณปู่ก็ได้เงินเกือบทั้งหมดคืน แต่ก็ต้องรอหลายปีทีเดียว

* Roosevelt's bank holidays หรือวันหยุดธนาคารรูสเวลต์คือเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่ประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี. รูสเวลต์ (Franklin D. Roosevelt) สั่งปิดธนาคารทุกแห่งในสหรัฐฯ เป็นเวลาสี่วันระหว่างวันที่ 6-9 มีนาคม 1933 เพื่อทำการตรวจสอบและให้สภาองเกรสผ่านกฎหมายเพื่อสร้างเสถียรภาพให้กับระบบธนาคารหลังตัวเขาสาบานตนเข้ารับตำแหน่งเพียงสองวัน โดยขณะนั้นทุกธนาคารกำลังประสบปัญหาอย่างหนักจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ : ผู้แปล

ประสบความสำเร็จควรรักษาฟิลิกส์ เพราะคอนเซ็ปต์และสูตรต่าง ๆ ของมันใช้อธิบายทฤษฎีต่าง ๆ ได้ชัดเจนและสวยงามยิ่งนัก

ในเวลานั้นคนที่อยู่ในวัยกำลังเรียนมหาวิทยาลัยต่างถูกเรียกตัวไปเข้ากองทัพอากาศ ไม่กี่วันหลังอายุย่างเข้า 19 ปีและเรียนจบชั้นปีที่สองที่มหาวิทยาลัยมิชิแกนชาร์ลส์ก็ถูกเกณฑ์ไปอยู่กับกองทัพอากาศในโครงการที่ทำให้เขาได้ย่นเวลาอากาศที่เขาถูกส่งตัวไปที่วิทยาเขตแอลบูเคอร์คี ของมหาวิทยาลัยนิวเม็กซิโก (Albuquerque campus of the University of New Mexico) เพื่อเรียนในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปและวิศวกรรมศาสตร์ ก่อนจะถูกส่งต่อไปยังสถาบันเทคโนโลยีแคลิฟอร์เนีย (California Institute of Technology: CalTech*) ณ เมืองแพซาดีนา รัฐแคลิฟอร์เนีย ที่โด่งดังมากในสมัยนั้นเพื่อเรียนในสาขาอุณหพลศาสตร์และวิทยาศาสตร์อุตุนิยมวิทยา ซึ่ง ณ เวลานั้นถือว่าจำเป็นมากสำหรับคนที่จะเป็นนักบิน ก่อนจะถูกฝึกเพื่อเป็นนักอุตุนิยมวิทยา หลังจากเรียนจบที่สถาบันแคลเทค ชาร์ลส์ก็ถูกส่งไปประจำการแบบไม่มีกำหนดที่เมืองโนม รัฐอะแลสกา

ระหว่างรับราชการทหาร ชาร์ลส์แต่งงานกับแนนซี ฮักกินส์ (Nancy Huggins) ชาวเมืองแพซาดีนาซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกับแมรี น้องสาวของเขาที่เรียนอยู่ที่วิทยาลัยสคริปป์ส (Scripps College) ทั้งคู่อาศัยอยู่ที่แอลบูเคอร์คี และย้ายไปที่ซานอันโตนิโอจนในปี 1946 ชาร์ลส์ปลดประจำการจากหน่วยอากาศของกองทัพบก ไม่นานหลังจากนั้นทั้งสองก็มีลูกคนแรกเป็นผู้ชาย ตั้งชื่อว่าเท็ดดี

แม้จะผ่านการศึกษาจากหลายต่อหลายมหาวิทยาลัย แต่ชาร์ลส์ก็ยังเรียนไม่จบปริญญาตรี อย่างไรก็ตาม เขาได้ใช้สิทธิ์ตามร่างกฎหมายทหารผ่านศึกไปสมัครเรียนที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) ซึ่งพ่อของเขาเคยเรียนมาก่อน ด้วยความที่เรียนยังไม่จบปริญญาตรี เขาจึงเกือบจะถูกคัดออก แต่เพื่อนคนหนึ่งของครอบครัวมั่งเกอร์ตือโรสโค พาวด์ (Roscoe Pound) ซึ่งเป็นอดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ ฮาร์วาร์ด ได้ช่วยคุยให้จนในที่สุดชาร์ลส์ได้เข้าเรียน แม้ทางสำนักธุรการจะอยากส่งเขากลับไปเรียนปริญญาตรีให้จบก่อนก็ตาม

* Caltech หรือ California Institute of Technology เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนชื่อดังของสหรัฐฯ อยู่ในเมืองแพซาดีนา รัฐแคลิฟอร์เนีย มีชื่อเสียงด้านวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ต่อไปนี้ขอเรียกสั้น ๆ ตามภาษาพูดว่า “แคลเทค”

บทที่ 2

ย้อนความทรงจำ ลูก ๆ เล่าถึงชาร์ลี

จาก ชาร์ลส์ ที. มังเกอร์ จูเนียร์ (Charles T. Munger Jr.)

ในวันสุดท้ายของวันหยุดพักผ่อนของครอบครัวที่ซันวัลเลย์ ตอนนั้นผมอายุประมาณ 15 ปีเห็นจะได้ พ่อกับผมกำลังขับรถกลับท่ามกลางหิมะ แต่แล้วพ่อก็เลี้ยวรถจีปสีแดงคันนั้นเข้าเติมน้ำมันที่ปั๊มโดยเสียเวลาไปประมาณ 10 นาที ตอนนั้นพ่อกำลังรีบมากเพื่อพาครอบครัวให้กลับไปทันขึ้นเครื่องบินเพื่อกลับบ้าน ผมจึงเกิดสงสัยขึ้นมาขณะที่พ่อเลี้ยวรถเข้าปั๊มโดยที่น้ำมันในถังยังเหลืออยู่อีกครึ่งถัง ผมถามพ่อว่า น้ำมันยังเหลืออีกตั้งเยอะจะเสียเวลาเติมทำไมล่ะครับพ่อ คำตอบของพ่อทำให้ผมอึ้งเลย “ชาร์ลีเอ๋ย เวลาลูกลืมรถใครมา ตอนจะขับไปคืนเขา จงเติมน้ำมันให้เต็มถังเสมอ นะลูก”

หลายปีต่อมา ขณะเรียนปีหนึ่งที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด เพื่อนคนหนึ่งให้รถผมยืมมาขับ เขาไม่ได้รู้จักผมดีนักหรอก แต่เพื่อนอีกคนที่ผมก็รู้จักขอร้องแกมบังคับให้เขาเอารถมาให้ผมยืม ตอนจะขับรถไปคืนเขา น้ำมันในรถเหลืออีกครั้งถึงและบังเอิญรถออกดีคันนั้นก็สีแดง ผมจึงย้อนนึกถึงรถจีปคันเดิมและตัดสินใจเติมน้ำมันจนเต็มก่อนขับไปคืนเขา เพื่อนคนนั้นสังเกตเห็น และเราสองคนก็กลายเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันมานับตั้งแต่นั้น เขายังเป็นเพื่อนเจ้าบ่าวในงานแต่งงานของผมด้วย

หลังจากจบจากมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดแล้ว ผมเพิ่งมารู้ทีหลังว่าบ้านที่เราไปพักผ่อนช่วงวันหยุดคราวนั้นคือบ้านของริก เกอแรง์ (Rick Guerin) และรถจีปคันนั้นก็คือรถจีปของริก ริกเป็นเพื่อนของพ่อคนหนึ่ง ซึ่งเมื่อเขากลับไปที่ซันวัลเลย์ เขาคงจะไม่ต่อว่าและคงไม่ได้สังเกตด้วยซ้ำไปหากน้ำมันเหลือน้อยกว่าตอนที่เขาเอารถมาให้เรายืม แต่พ่อก็ไม่เคยละเลยที่จะซื่อสัตย์และใส่ใจในเรื่องเช่นนี้ ผมจึงได้เรียนรู้จากเหตุการณ์วันนั้น ไม่เพียงเรียนรู้ว่าจะได้เพื่อนที่ดีได้อย่างไร แต่ยังเรียนรู้ด้วยว่าจะรักษาเพื่อนที่ดีไว้ได้อย่างไร

จาก เวนดี้ มังเกอร์ (Wendy Munger)

พ่อของฉันใช้โต๊ะอาหารเย็นเป็นเวทีสนทนาเพื่อสั่งสอนลูก ๆ เสมอ เครื่องมือที่ท่านชอบใช้คือการเล่านิทานสอนจริยธรรม โครงเรื่องประมาณว่าเมื่อคนคนหนึ่งเจอกับปัญหาเชิงจริยธรรมและเลือกทางที่ถูกต้อง ชีวิตก็จะดีไปเลย กับอีกคนหนึ่งซึ่งเลือกทางที่ผิด และชีวิตก็ต้องเจอกับหายนะทั้งเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงาน

พ่อถนัดเล่าเรื่องแบบหลังเป็นพิเศษ โดยจะค่อย ๆ วาดภาพให้เรานึกถึงผลลัพธ์อันเลวร้ายจากการเลือกเดินทางที่ผิด แถมยังยกตัวอย่างที่สุดชั่วและน่ากลัวมาก ๆ จนพวกเรามักจะร้องลั่นหรือไม่ก็หัวเราะออกมาดัง ๆ ทันทีที่ท่านเล่าจบ พ่อเป็นคนที่ยากจะจับได้ยากมากในเรื่องของการพรรณนาผลลัพธ์จากการกระทำที่ไม่ดีและสอนบทเรียนแก่พวกเรา

สำหรับเรื่องแบบแรกพ่อจะเล่าไว้ค่อนข้างตรงไปตรงมา ฉันยังจำเรื่องหนึ่งซึ่งพ่อเคยเล่าให้ลูก ๆ ซึ่งตอนนั้นอายุไล่กันตั้งแต่ 5 - 25 ปีฟังพร้อม ๆ กันได้เป็นอย่างดี เป็นเรื่องเกี่ยวกับพนักงานฝ่ายการเงินที่ทำงานอยู่บริษัทเดียวกับพ่อ เขาทำผิดพลาดอะไรสักอย่างจนบริษัทเสียเงินไปหลายแสนเหรียญ แต่ทันทีที่รู้ว่ตนเองพลาดไปแล้ว เขาก็รีบไปบอกนายใหญ่ของบริษัท พ่อเล่าว่านายใหญ่นั้นนั้นพูดว่า “นายทำผิดมหันต์เลยนะ และเราก็ไม่อยากจะให้นายผิดแบบนี้อีก แต่คนเราผิดพลาดกันได้ ซึ่งเราก็พร้อมจะให้อภัยนาย อย่างน้อยนายก็ทำถูกอย่างหนึ่ง คือกล้ายอมรับว่าตัวเองทำผิด นี่ถ้านายพยายามปกปิดหรือปิดบังความผิดแม้แต่นิดเดียว นายถูกไล่ออกแน่นอนเออละ กลับไปทำงานต่อได้แล้ว” ฉันทวนนึกถึงเรื่องนี้ทุกครั้งที่ได้ยินว่ามีเจ้าหน้าที่รัฐกระทำผิดและพยายามปกปิดมัน แทนที่จะสารภาพออกมาอย่างสุจริตใจ

อันที่จริงที่บอกว่าพ่อพยายามพรัสอนจริยธรรมบนโต๊ะอาหารเย็นนั้นฉันไม่ได้เล่าเรื่องอดีตนะ เพราะทุกวันนี้พ่อก็ยังทำอย่างนั้นอยู่ทั้งที่ลูกคนโตของพ่ออายุปาเข้าไปหกสิบกว่าแล้ว เวลานี้โต๊ะอาหารของครอบครัวเราเต็มไปด้วยหลาน ๆ แต่พ่อก็ยังเล่าเรื่องในสโตร์เดิม ๆ เพื่อให้พวกเราเลือกที่จะเป็นคนดี เราโชคดีจริงๆ ที่มีพ่อนั่งอยู่ที่หัวโต๊ะ

จาก วิลเลียม เอช. (ฮัล) บอร์ทวิก (William H. (Hal) Borthwick)

ชาร์ลีสกับแม่ของผมแต่งงานและใช้ชีวิตคู่กันอย่างมีความสุขมา (เกือบ) 50 ปี โดย
มีหลายโอกาสที่ผมได้รับบทเรียนดี ๆ จากชาร์ลีส ขอเล่าสักสองสามเรื่องนะครับ

ทำทุกสิ่งให้ถูกต้องตั้งแต่แรก

เรื่องนี้ต้องย้อนกลับไปสมัยที่ครอบครัวเรายังอยู่ที่มินเนโซตา หนึ่งในงานพิเศษซึ่ง
ตัวผมในสมัยวัยรุ่นทำเพื่อหารายได้ คือการขับรถรับส่งคนดูแลบ้านไปยังบ้านต่าง ๆ
ในเมืองแคลสเลก ที่ว่าขับรถนี้ไม่ใช่ขับรถไปบนถนนเท่านั้น แต่ผมต้องลงเรือ
ข้ามทะเลสาบไปขึ้นที่ท่าเรืออีกฝั่ง แล้วก็เดินไปเอารถก่อนจะขับเข้าเมือง พอกลับ
ก็ทำกลับกัน โดยช่วงเช้ายังมีอีกหนึ่งภารกิจซ้อนกันอยู่ คือต้องไปรับหนังสือพิมพ์
ในเมืองแล้วเอากลับมาอีกฝั่งด้วย

มีอยู่วันหนึ่งพายุเข้า แล้วฝนก็ตก ทั้งคลื่น ลม ฯลฯ สาหัสมาก ๆ แต่แม้จะ
ยากลำบากและใจหายใจกว่าเพียงใดผมก็เข้าเมืองไปตั้งแต่เช้าและพอเสร็จงาน
ก็รีบคนดูแลบ้านกลับมาจนได้ ปัญหาคือผมลืมหนังสือพิมพ์ ชาร์ลีสกับผมแทบไม่ทัน
ได้คุยอะไรกัน เพราะพอท่านถามว่า “หนังสือพิมพ์ของพ่อไปไหน?” แล้วผม
บอกว่าลืม ท่านก็สวนกลับมาทันทีว่า “กลับไปเอามา แล้วคราวหลังอย่าลืมอีกนะ!”
ผมจึงต้องฝ่าพายุกลับไปเอาหนังสือพิมพ์อีกรอบหนึ่ง เจอทั้งคลื่นทั้งฝนจนเรือแทบ
จะพลิกคว่ำ ในใจก็นึกว่าผมจะไม่ยอมเจออะไรแบบนี้อีกแล้ว

ทำอะไรแล้วต้องรับผิดชอบ

แม่ของชาร์ลีสขับรถจากโอมาฮาไปยังมินเนโซตาทุกฤดูร้อน พอท่านไปถึงที่นั่น เรา
ก็จะขับรถของท่านไปทำอะไรต่อมิอะไร รถคันนั้นมีกุญแจอยู่ชุดเดียว มีอยู่วันหนึ่ง
ผมเล่นเรือใบอยู่กับเพื่อน ปรากฏว่ากุญแจหล่นจากกระเป๋าางลงลงไปยังน้ำโคลน
ลึก 5 ฟุต ผมกลับบ้านไปสำรวจภาพผิดแน่นอนว่าในเมืองเกรตนอร์ทูดคงไม่มีร้าน
ล็อกสมิทเยอะนักหรอก และชาร์ลีสก็ไม่ใช่คนที่อดทนกับเรื่องเง่เงาเช่นนี้ได้ ทางแก้
จึงมีวิธีเดียวคือ “แกพาเพื่อนไปดำน้ำหากุญแจจนกว่าจะเจอ ถ้าไม่ได้กุญแจ
อย่ากลับมาให้เห็นหน้าอีกนะ” หลังจากดำน้ำอยู่นานสองชั่วโมง ขณะที่ตบอาทิตย

คล้ายต่ำลง แสงของมันก็กระทบเข้ากับโลหะบางอย่างในหมู่พืชพิษจนเป็นประกาย
ขึ้นมาต่อหน้าต่อตาผม ผมจึงกลับบ้านได้ในที่สุด

เรื่องเล่าล้าค่าจากมินเนโซตายังมีอีกเยอะ เพราะในสมัยที่ชาร์ลียังทำงาน
หนักและทำงานจนตึกดินทุกวัน ก็มีแต่ช่วงฤดูร้อนเท่านั้นที่เรจะมีโอกาสใช้เวลา
อยู่กับท่านอย่างจริงจัง ในช่วงสัปดาห์ทำงาน ท่านจะออกจากบ้านไปตั้งแต่ก่อน
ดวงอาทิตย์ขึ้นและกลับมาช่วงอาหารเย็น ก่อนจะอ่านดัชนีสแตนดาร์ดแอนด์พัรว์
และโทรศัพท์คุยกับบอร์เรนอีกสองสามชั่วโมง

จาก เดวิด บอร์นวีก (David Borthwick)

เมื่อหลายปีก่อนพ่อคิดขึ้นมาว่าบ้านพักริมทะเลสาบที่มินเนโซตาของครอบครัว
เราควรมีเครื่องป้อนลูกเทนนิสไว้ในคอร์ตซึ่งสร้างมาแล้วหลายปีสักเครื่องหนึ่ง
แม้เจตนาคือต้องการให้ลูกๆ หัดตีกราวด์สโตรก (ตีลูกในแนวราบ : ผู้แปล) แต่พ่อ
ยังมีเจตนาอื่นด้วย ก็คือตัวพ่อนั่นแหละที่ไปฝึกตีกับเครื่องมากกว่าใคร พ่อเอา
เครื่องตั้งไว้ในตำแหน่งที่สามารถฝึกวอลเลย์หน้าเน็ตได้ ปกติคนที่เล่นเทนนิส
ส่วนใหญ่จะใช้การวอลเลย์หน้าเน็ตเพื่อจบแต้ม แล้วสุดท้ายก็มักจะตีติดเน็ตหรือไม่
ก็ลอยโด่งออกหลังไป 10 ฟุต แต่ด้วยการฝึกตนเองที่เหมือนกับการฝึกเล่นกอล์ฟใน
เวอร์ชันเทนนิสซึ่งไม่ค่อยมีใครเขากำหนดกัน พ่อจึงสามารถยกระดับการเล่นของตนเอง
จนเก่งกว่าใครเหมือนที่พ่อทำกับเรื่องอื่นๆ มาตลอดชีวิต ผมกลัวมากเวลาต้องเล่น
ฝั่งตรงข้ามพ่อ โดยเฉพาะเวลาเล่นคู่ ซึ่งจะมีการขึ้นมายืนหน้าเน็ต โชคดีที่มันเป็น
แค่เกมเทนนิส ไม่ใช่เกมธุรกิจ

เมื่อนึกถึงพ่อ ก็ทำให้ผมวนนึกถึงโฆษณาเบียร์ทางทีวี ที่มีผู้ชายแต่งตัวโก้
นั่งอยู่ที่โต๊ะและกำลังดื่มด่ำกับเบียร์ของเขาจนไม่หันไปมองกระทั่งซึ่งกำลัง
วิ่งเข้าขวิดนักสู้กระทั่งตรงหน้า เขาไม่สะดุ้งสะเทือนด้วยซ้ำเมื่อกระทั่งตัวนั้นพุ่งเข้า
ชนโต๊ะจนแตกออกเป็นเสี่ยงๆ แล้วก็มีเสียงพูดขึ้นมาว่า “ลองดื่มเบียร์นี้สิ แล้วคุณ
จะได้รับประสบการณ์ที่ไม่เคยได้รับจากที่ไหน” หรืออะไรประมาณนั้น

หากเขาเบียร์ออกไป แล้วแทนที่ด้วยสินทรัพย์ในตลาดการเงิน แพลนบ้าน
หรือประวัติชีวิตเชิงวิชาการของเคนส์ พ่อของผมจะกลายเป็นตลกหน้าตายที่ใช้เวลา
คืนแล้วคืนเล่าบนเก้าอี้ตัวโปรดกับการอ่านอะไรสักอย่างโดยไม่ได้ยินเสียงเด็ก ๆ เล่น

และลากมันไปบนผิวน้ำ พ่อมักหักเลี้ยวกะทันหันเพื่อทดสอบว่าเราทรงตัวได้หรือไม่ และวิธีเดียวที่จะไม่ให้ตนเองตกลงไปในน้ำก็คือคอยถ่วงน้ำหนักไปอีกทาง เวลามีการเลี้ยวหักมุมเกิดขึ้น ณ เวลานั้นและต่อเนื่องเรื่อยมาในอนาคต ฉันจึงหัวนเกรงอย่างยิ่งหากความคิดหรือการกระทำใด ๆ ของคนในสังคมจะเลยเถิดไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

ตอนที่ฉันเรียนวิทยาลัย พ่อยังมีลูกอีกถึงเจ็ดคนที่ต้องเลี้ยงดู พ่อทำงานในย่านโทรม ๆ บนถนนสปริง และเป็นเจ้าของบริษัทเพียงบริษัทเดียว เป็นบริษัทเล็ก ๆ โทรม ๆ ผลิตสารเติมแต่งเครื่องยนต์ แต่พ่อสังเกตเห็นว่าขณะนั้นเป็นช่วงเวลาที่ไม่ปกติ พ่อจึงส่งเงินเบี้ยเลี้ยงให้ฉันราวกับว่าท่านมีเงินเยอะมาก ซึ่งทำให้ฉันมีเสื้อที่รีดเรียบชุดมืออาชีพสวมใส่ไปเรียนจนรู้สึกว่าคุณค่าตัวเองช่างดูดีมีค่าเหลือเกิน แม้จะอยู่ห่างออกไปถึง 3,000 ไมล์ แต่พ่อก็ไม่เคยปล่อยยให้ฉันขาดเงินทองเลยสักครั้ง

ฉันจะเขียนต่อไปอีกยาวเท่าไรก็ได้ แต่ขอสรุปเพียงเท่านี้ว่า พ่อของพวกเรา รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดีไม่ว่าในฐานะพ่อหรือในฐานะใด ๆ ก็ตาม ฉันชื่นชมพ่อในเรื่องนี้อย่างยิ่ง และทุกวันนี้ก็ยังคงชื่นชมท่านไม่เปลี่ยนแปลง

จาก เอมีลี อ็อกเดน (Emilie Ogden)

“มือเธอเหมือนมือพ่อเธอเลย” อยู่ ๆ สามิฉันก็พูดขึ้นมาขณะเรากำลังดื่มไวน์กัน ฉันมองไปที่เขา รู้สึกอึ้งเล็กน้อย ไม่ได้อึ้งกับคำพูดเปรียบเทียบ แต่อึ้งกับกระแสดิจิตของเขา เพราะตอนนั้นฉันกำลังเขียนข้อเขียนสั้น ๆ เกี่ยวกับพ่อ ในหัวก็กำลังคิดเรื่องนี้อยู่พอดี

ฉันเคยสังเกตมาก่อนหน้านั้นแล้วว่ามือสองข้างของลูกชายคนโตฉันเหมือนมือของปู่เขามากที่สุดทีเดียว ปลายนิ้วค่อนข้างแหลม เนื้อใต้เล็บรูปทรงเหมือนถ้วยขาแทนที่จะเป็นทรงกลม แต่มันยิ่งเหมือนมากขึ้นไปอีกในบางอิริยาบถ พ่อฉัน ลูกชายฉัน และตัวฉันเองล้วนเอามือไปโผล่หลังในท่วงท่าเดียวกันซึ่งไม่ค่อยจะเหมือนใคร มือซ้ายจับข้อมือขวา เท้าก้าวเดินไปข้างหน้า ใจก็คิดอะไรไปเรื่อยเปื่อย

“มือฉันเป็นยังไงเธอ ทำไมเธอถึงนึกถึงมือพ่อ” ฉันถามกลับไป

“มันเป็นตัวയൂนะ หมายถึงโค้งระหว่างนิ้วชี้กับนิ้วโป้ง” เขาพูดพลางทำมือให้ดู “เวลาเธอหยิบจับอะไรมือเธอจะเป็นแบบนี้”

พ่อเหยียดแขนออกมา นิ้วมือของท่านโค้งเป็นวง นิ้วหัวแม่มือชี้เข้าหากัน เหมือนกับกำลังจับแฮนด์จักรยาน ฉันจับนิ้วหัวแม่มือทั้งสองของท่านแล้วท่านก็ยกตัวฉันลอยสูงขึ้นจากพื้น ฉันมีความสุขสุดๆ เกร็งตัวอยู่อย่างนั้นจนหมดแรง และเมื่อลูกคนหนึ่งโตนเล่นเกม “หัวแม่มือ” ไม่ไหวแล้ว ก็จะมีลูกอีกคนมาเล่นต่อไล่ไปเรื่อย ๆ จนถึงรุ่นหลาน

บางครั้งเราจะกวานจนพ่อยอมวางหนังสือพิมพ์ *The Wall Street Journal* ในมือลงและเล่น “แซนดวิช” ด้วย พวกเราจะเข้าไปทับตัวพ่อซึ่งนั่งอยู่บนเก้าอี้พักผ่อนสีเขียวในห้องหนังสือเป็นสามชั้นราวกับเบคอน ผักกาดหอม และมะเขือเทศ แขนของพ่อโอบเราทั้งสามคนซ้อนกันไว้

พ่อใช้มือประคองไข่โกโต้ได้เก่งมาก ฉันเคยชนะเกมโยนไข่ระหว่างพ่อ-ลูกจนได้ถ้วยรางวัลใบโปรดมาครอบครอง เป็นลูกแก้วทรงลูกเต๋าที่มีใบเลงอกออกมา โดยมีไข่จำลองสีทองขนาดเท่าไข่ไก่จิ้งจอกอยู่ด้านบน ถ้วยใบนั้นวางอยู่บนโต๊ะทำงานของฉัน คอยย้ำเตือนให้ฉันรำลึกถึงคืนวันอันแสนงดงาม สมัยที่พ่อยังมีเวลาและจิตใจจนไม่ยอมให้ไข่แตกคามือลูก ๆ

มือของพ่อรับรู้ถึงความตึงหย่อนของสายเบ็ดตกปลาโดยไม่ต้องใช้ตามอง สองมือนั้นผูกสายเบ็ดเข้ากับเหยื่อปลอมสีเหลืองหรือตะขอเปล่า พ่อยกมือทั้งคู่ขึ้นเอาปมใส่ปากคาบไว้แล้วกีดสายเบ็ดส่วนที่ยาวเกินทิ้งไป มือทั้งสองเปียกชุ่มหลังจุ่มลงไปในถังเหยื่อ กำปลิงสีดำตัวงอหรือปลาชีวพันธุ์ดั่งแห่งแม่น้ำเลอรอยขึ้นมาหนึ่งกำ “เอาปลามาให้ได้ไม่งั้นก็ตายซะ” พ่อพูด บางครั้งในมือพ่อก็เป็นพริกหยวกสีเหลืองและสีเขียว แต่งกวาดองรสเผ็ดร้อนที่กัดเพียงคำเดียวก็ถึงกับร้องลั่นกับแซนดวิชเนยถั่วมัสตาร์ด

มือคู่นั้นถูกยกสูงขึ้นพร้อม ๆ กับส่วนอื่นของร่างกายที่โผล่พ้นจากหน้าหนังสือพิมพ์ธุรกิจ สมัยอยู่ที่มินเนโซตา บางทีพ่อก็ขยำกระดาษหนังสือพิมพ์ให้เป็นลูกกลม ๆ สมกันเป็นกองพะรินสำหรับก่อไฟ เอาไม้ขีดก้านยาวจุดไฟโยนลงไป แล้วเอาเครื่องบีบไล้ไม้ทรงเหมือนพลั่วกลมเข้า พอไฟจุดติดแล้ว พ่อจึงทำแพนเค้กบัควิตบลูเบอร์รีบนเตาไม้เบน แพรงคลิน โดยใช้ด้ามไม้พายเก่าทาสีแดงที่เก่าจนแตกเป็นอุปกรณ์

แต่ถ้าคุณเล่นเกม *ทายคำปริศนา* และใช้คำใบ้ว่า “มือของชาร์ลี มังเกอร์” ใครที่ได้ทายก่อนก็คงจะตอบเหมือน ๆ กันว่า “หนังสือ” เพราะไม่ว่าพ่อจะอยู่ที่ไหน

การได้อ่านหนังสือเล่มนี้ทำให้ผมนึกถึงพ่อ แม้ว่าโดยภาพรวมแล้วชีวิตของพ่อจะแทบไม่มีอะไรเหมือนกับชีวิตของอาเบะ ทริลลินเลย นอกเหนือจากการที่พ่อเคยทำงานที่ร้านขายของชำของคนมิดเวสต์ช้อปปิ้งเฟดแอตชั่นในเมืองโอมาฮา

โดยพื้นฐานแล้วอาเบะ ทริลลินเป็นคนเก็บตัวเช่นเดียวกันกับพ่อของผม ส่วนหนึ่งเพราะเป็นคนมิดเวสต์ด้วยกัน ซึ่งถือว่าขัดแย้งกับบุคลิกที่เป็นคนเข้ากับคนง่ายของท่าน ท่านไม่ได้มองว่าการขับรถไกลๆ หรือการไปท่องเที่ยวตกปลาเป็นโอกาสในการพบปะทำความรู้จักผู้คน ท่านไม่ชอบคุยโทรศัพท์นานๆ แม้แต่ลูกชายของท่านยังประหลาดใจว่า “ทำไมพ่อของผมถึงสื่อสารกับผมได้ดีขนาดนี้โดยไม่ต้องพูดคุยเปิดอกเหมือนที่พ่อลูกคนอื่นเขาคุยกันในห้องทำงาน บนเรือพาย หรือในรถแบบที่ผมเคยอ่านเจอ” ชื่อหนังสือ *Messages from My Father* ก็มาจากการคาดเดาของผู้เขียนว่า พ่อของเขาน่าจะสื่อสารความคาดหวังที่มีต่อตัวเขาผ่านข้อความที่เข้ารหัสไว้ “เป็นไปได้ว่าพ่อของผมอาจจะมียศที่แยบยลมากจนผมไม่รู้มาก่อนว่าเขาจะมีหัตถ์นั้นอยู่” เขาเขียนไว้

ทุกคนที่รู้จักพ่อของผมต่างก็รู้ว่าการแสดงออกของท่านไม่ได้นุ่มนวลมากนัก แต่ท่านมีวิธีสื่อสารหลากหลายวิธี ตัวอย่างเช่น ถ้าท่านไม่ชอบวิธีเล่นเบรจจ์ของคู่เล่น ท่านจะพูดประมาณว่า “นายเล่นเหมือนช่างประปาเลย” แต่เวลาจะสอนลูกในเรื่องที่จริงจัง ท่านก็มักสื่อสารผ่านเรื่องเล่าที่เป็นเกร็ดเล็กเกร็ดน้อย โดยมักเล่าให้ลูกฟังพร้อมกันทีเดียวหลาย ๆ คนเพื่อไม่ให้ลูกคนใดคนหนึ่งรู้สึกเหมือนถูกขี้นิ้วต่อว่า แต่ไม่ว่าในกรณีไหน ท่านก็จะพูดโดยตรงไปตรงมาแบบมนุษยลุงในสโตร์ชาร์ลิต์ที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน บนโต๊ะเล่นไพ่ท่านมักพูดแซวคนอื่นตรง ๆ โดยไม่แหวะใคร แต่บนโต๊ะอาหารเย็นท่านกลับพูดอ้อม ๆ เพื่อถนอมรักษาความรู้สึกของคนในครอบครัว พ่อละเอียดอ่อนกว่าที่ใคร ๆ เห็น

เพื่อนคนหนึ่งเล่าถึงพ่อของผมโดยบอกว่า “ตอนนั้นพ่อนายนั่งอยู่บนเก้าอี้เบาะ หน้าตาแก่เหมือนรัชมอร์...” ผมเข้าใจความหมายของเขาในทันที ไม่ค่อยมีใครทำให้คนนึกถึงภาพภูเขาหินแกรนิตสูง 5,700 ฟุตที่มีใบหน้าของอดีตประธานาธิบดีสก็อตต์ได้ชัดเจนขนาดนี้ด้วยการนั่งบนเก้าอี้เบาะธรรมดาๆ แต่พ่อของผมทำได้

ลูก ๆ ของตระกูลมั่งเกอ์ทุกคนต่างเคยเข้าหาเขารัชมอร์ลูกนี้เพื่อขอโน้นขอนี้แล้วก็รู้สึกเหมือนโดโรที่กำลังเข้าหาพ่อมดอ้อซ ต่างกันนิดเดียวคือพ่อมดอ้อซ

บทที่ 3

**แนวทางชีวิตของ
ชาร์ลี มังเกอร์
การเรียนรู้และตัดสินใจ**

แม้ว่าเบน แฟรงคลินจะเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ แต่เขาก็ประสบความสำเร็จสูงมากในสาขาวิชาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวารสารศาสตร์ สื่อสิ่งพิมพ์ การจัดพิมพ์ การกุศล บริการสาธารณะ วิทยาศาสตร์ การทูต และการประดิษฐ์คิดค้น ความสำเร็จส่วนใหญ่ของแฟรงคลินเกิดจากแก่นแท้อันเป็นตัวตนของบุรุษผู้นี้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความกระหายอยากในการทำงาน แต่ความอยากรู้อยากเห็นไม่รู้จักจบและทำที่ที่เป็นคนอดทนของเขาก็มีส่วนไม่น้อย เหนือสิ่งอื่นใดเขาเป็นคนอยากรู้อยากเรียนรู้อย่างรวดเร็ว ซึ่งช่วยให้ตัวเขาเข้าไปอยู่ในสาขาวิชาใหม่ ๆ ที่เข้าไปมีส่วนร่วมได้ไม่ยาก ไม่นานแปลกใจเลยที่ชาร์ลี มังเกอร์ถือเอาแฟรงคลินเป็นฮีโร่ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของเขา เพราะมังเกอร์เองก็เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ และมีคุณลักษณะเฉพาะหลายประการเหมือนแฟรงคลิน และเช่นเดียวกับแฟรงคลิน ชาร์ลีได้สร้างความเหนือชั้นให้กับตนเองในแง่ของการเตรียมตัว ความอดทน วินัย และการมองสิ่งต่าง ๆ อย่างถาวรวิสัย เขานำเอาคุณสมบัติเหล่านั้นมาใช้จนสามารถสร้างความสำเร็จในระดับสูงมากทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องธุรกิจ โดยเฉพาะเรื่องของการลงทุน

สำหรับชาร์ลี การลงทุนที่ประสบความสำเร็จเป็นเพียงผลพลอยได้จากแนวทางการดำเนินชีวิตที่มุ่งมั่นและวางแผนมาเป็นอย่างดี วอร์เรน บัฟเฟตต์เคยกล่าวไว้ว่า “ชาร์ลีสืบทอดและประเมินดีลใดๆ ได้รวดเร็วและแม่นยำกว่าใครในโลกนี้ เขามองทะลุเห็นจุดอ่อนได้ภายใน 60 วินาที เป็นพาร์ตเนอร์ที่สมบูรณ์แบบจริงๆ” เพราะเหตุใดบัฟเฟตต์จึงยกย่องชื่นชมเขามากขนาดนั้น คำตอบอยู่ที่แนวทางอันแปลกใหม่ซึ่งมังเกอร์นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งการเรียนรู้และตัดสินใจที่จะเป็นหัวข้อหลักของเนื้อหาต่อไปนี้

คำแนะนำก่อนเริ่มอ่าน เนื่องจากแนวทางของชาร์ลีมีความซับซ้อนค่อนข้างมาก สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้จะไม่ได้ตั้งใจให้เป็น “ฮาวทู” สำหรับนักลงทุนไฟแรงทั้งหลาย แต่เป็นเพียงภาพรวมว่าเขาทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างไร เป้าหมายของเราคือ การนำเสนอโครงร่างพื้นฐานเพื่อให้เข้าใจแนวทางของชาร์ลี และเตรียมคุณให้พร้อมสำหรับรายละเอียดอีกมากมายที่จะตามมาในส่วนที่เหลือของหนังสือเล่มนี้ หากคุณอยากเจาะลึกถึงแก่นแท้ของแต่ละเรื่องในส่วน “การบรรยายทั้งสิบเอ็ดครั้ง” ซึ่งเราถอดคำพูดของชาร์ลีออกมาให้อ่านกันอย่างละเอียดนั้น เป็นแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมที่สุดและเป็นคำแนะนำแบบ “ฮาวทู” สำหรับหัวข้อต่างๆ โดยเฉพาะ

(เขาจะคร่ำว่ ๆ ว่ามีอยู่ประมาณ 100 โมเดล) จะสร้างบริบทหรือโครงสร้างที่ช่วยให้เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง แม้แต่เรื่องยาก ๆ เช่น ธรรมชาติของชีวิตหรือชีวิตเกิดมาทำไมก็ยังสามารถทำความเข้าใจได้ แต่ประเด็นของเราในที่นี้ก็คือ โมเดลเหล่านี้จะให้โครงสร้างสำหรับวิเคราะห์การลงทุน ซึ่งจะช่วยลดความวุ่นวายและสับสนอันเกิดขึ้นเป็นธรรมชาติเวลาวิเคราะห์โจทย์การลงทุนยาก ๆ ให้เหลือเพียงหลักการพื้นฐานที่มีความชัดเจนไม่ซับซ้อน ตัวอย่างของโมเดลเหล่านี้ก็อย่างเช่น “โมเดลความซ้ำซ้อนและระบบสำรอง (redundancy and backup system models)” ซึ่งเป็นความรู้ทางสายวิศวกรรม “โมเดลผลตอบแทนทบต้น (compound interest model)” ซึ่งเป็นความรู้ทางสายคณิตศาสตร์ “โมเดลจุดแตกหัก โมเมนต์จุดติด และการเร่งปฏิกิริยา (breakpoint, tipping moment, autocatalysis models)” ทางสายฟิสิกส์และเคมี “โมเดลการสังเคราะห์แบบดาร์วิน (Darwinian synthesis model)” ทางสายชีววิทยา และ “โมเดลการใช้วิจารณ์ญาณที่ผิดพลาดทางการรู้คิด (cognitive misjudgment models)” ทางสายจิตวิทยา

สุดท้ายแล้วการวิเคราะห์กว้าง ๆ นี้จะช่วยให้เราเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นว่าปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อบริษัทที่สนใจจะเข้าลงทุนนั้นล้วนมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน บางครั้งความเข้าใจในจุดนี้ก็ช่วยเปิดเปลือยให้เห็นผลกระทบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น “ผลกระทบลำดับที่สอง (second-order effect)” “ผลกระทบระลอกคลื่น (ripple effect)” หรือ “ผลกระทบล้นเกิน (spillover effect)” แต่ในอีกหลายครั้งหลายคราเมื่อปัจจัยเหล่านี้รวมกันเข้าก็จะสร้างผลลัพธ์ในระดับเวอร์วัง (lollapalooza) ไม่ว่าในทางดีหรือทางร้าย ด้วยการใช้หลักคิดนี้จึงดูเหมือนว่าเวลาวิเคราะห์การลงทุนชาร์ลส์จะอยู่ในโลกคนละใบกับนักลงทุนส่วนใหญ่เลยก็ได้

แนวทางของชาร์ลส์ยอมรับความจริงว่าโดยเนื้อแท้แล้วโจทย์การลงทุนเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อน แนวทางที่ชาร์ลส์ใช้ถือได้ว่าเข้มงวดกว่ามากเมื่อเทียบกับมาตรฐานของนักลงทุนทั่วไป คล้าย ๆ กับการตั้งคำถามทางวิทยาศาสตร์ โดยชาร์ลส์ได้ตีโจทย์เหล่านั้นด้วยการทำการบ้านอย่างหนักและค้นคว้าหาข้อมูลอย่างละเอียดถี่

แนวทางในการประเมินการลงทุนของชาร์ลส์คือ “ไอเดียที่ยิ่งใหญ่ย่อมาจากความรู้อันกว้างใหญ่ไพศาล” นี่เป็นแนวทางที่ไม่เหมือนใครในโลกธุรกิจอย่างแน่นอน เช่นเดียวกับที่มาของแนวทางนี้ซึ่งก็ไม่เหมือนใครอีกเช่นกัน กล่าวคือ

ด้วยความที่ไม่สามารถหาแนวทางอันเหมาะสมที่จะใช้ในการประเมินการลงทุน เขาจึงสร้างระบบของตนเองขึ้นมา เป็นระบบสถิติพัฒนาซึ่งได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง คำว่า “เรียนรู้ด้วยตนเอง” ในที่นี้ไม่ได้เกินความจริงแต่อย่างใด ชาร์ลส์กล่าวไว้ว่า “จนถึงทุกวันนี้ผมไม่เคยไปลงทะเบียนเรียนหลักสูตรใดๆ ไม่ว่าใครจะเป็นผู้จัด ทั้งหลักสูตรเคมี เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา หรือธุรกิจ” แต่ศาสตร์สำคัญๆ เหล่านี้โดยเฉพาะจิตวิทยาก็ล้วนแล้วแต่เป็นพื้นฐานส่วนหนึ่งของระบบที่เขาสร้างขึ้นมามาทั้งสิ้น

แนวทางอันเป็นเอกลักษณ์ที่เกิดจากภูมิปัญญา ภาวะทางอารมณ์ และประสบการณ์ซึ่งสั่งสมมาหลายทศวรรษนี้เองทำให้ชาร์ลส์เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการ “อ่านรูปแบบของธุรกิจ” ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่บัพเฟตต์ให้คุณค่าอย่างยิ่ง ชาร์ลส์เล่นเกมการลงทุนอย่างเหนือชั้นสุดๆ โดยใช้ตรรกะ สัญชาตญาณ และญาณหยั่งรู้ ไม่ต่างจากการเดินหมากบนกระดานของเซียนหมากรุกระดับโลก จนทำให้หลายคนหลงคิดไปว่าการ “อ่านขาด” นั้นเป็นสิ่งที่พัฒนากันได้ไม่ยาก อาจจะถึงขั้นเรียบง่ายด้วยซ้ำไป แต่อย่าเข้าใจผิดเป็นอันขาด ความเรียบง่ายดังกล่าวเป็นผลจากเส้นทางอันยาวไกลในการพยายามศึกษาและทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ ไม่ใช่ใช้อยู่ๆ จะเกิดขึ้นได้เอง ความเฉียบคมของเขาได้มาอย่างยากลำบากจากการหมั่นศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ ระบบธุรกิจ และสารพัดศาสตร์ต่างๆ มาตลอดชีวิต

หลักการสำคัญที่สุดที่ชาร์ลส์ถือเป็นเข็มมุ่งของชีวิตคือ การเตรียมตัว ความอดทน วินัย และความเป็นภววิสัย

เขาจะไม่มีวันเบี่ยงเบนไปจากหลักการเหล่านี้ ไม่ว่าสังคมจะเทไปทางใด ไม่ว่าอารมณ์ของคนในสังคมจะแปรปรวนพลุ่งพล่านอย่างไร และแม้ว่าความเชื่อเดิมๆ ของคนในสังคมที่บอกว่า “ครั้งนี้ไม่เหมือนเดิม” จะดังกึกก้องอยู่อย่างนั้น หากยึดถือหลักการเหล่านี้ด้วยความศรัทธา ผลลัพธ์ที่ออกมาก็จะเป็นดังคุณลักษณะซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีที่สุดของมังเกอร์คือ “ไม่ซื้อหรือขายบ่อย” มังเกอร์ก็เป็นเช่นเดียวกับบัพเฟตต์ เขาเชื่อว่าชีวิตการลงทุนที่ประสบความสำเร็จนั้นเป็นผลจากการตัดสินใจลงทุนครั้งสำคัญเพียงไม่กี่ครั้ง ดังนั้นเมื่อชาร์ลส์ชอบธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง เขาจะเดิมพันครั้งใหญ่กับมันเสมอ และมักจะถือไว้เป็นเวลานานมาก ๆ ชาร์ลส์เรียกสิ่งนี้ว่า “ลงทุนแบบนั่งทับมือ” โดยอ้างว่าประโยชน์ของมันคือ “คุณจะสามารถหนีให้โบรกเกอร์น้อยกว่า คุณจะฟังเรื่องราวไร้สาระน้อยลง และถ้ามันได้ผล

บทที่ 4

การบรรยาย ทั้งสิบเจ็ดครั้ง

ชาร์ลี มังเกอร์ไม่เคยหวั่นเกรงเมื่อถึงเวลาต้องวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาหรือให้คำแนะนำอย่างสร้างสรรค์ เมื่อเขามุ่งความสนใจไปที่ประเด็นหนึ่งประเด็นใด ไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางธุรกิจที่ทุจริตฉ้อฉล ความล้มเหลวทางวิชาการ หรือเรื่องอื้อฉาวทางการเงิน เขาจะจัดเต็มทุกครั้ง แต่ก็ไม่ได้แปลว่าเขาเอาแต่จับผิดหรือคิดลบ เพราะเขาก็ใช้เวลาพอๆ กันไปกับการปรณนาถึงคุณค่าของการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือชีวิตแต่งงานที่ประสบความสำเร็จ แต่ไม่ว่าจะเป็นหัวข้อใด ๆ ชาร์ลียกพร้อมจะพูดมันอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งเป็นสิ่งที่เขาทำมาตลอดสองทศวรรษทุกครั้งที่มีโอกาสได้พูดในที่สาธารณะ

ต่อจากนี้คือเนื้อหามาจากการบรรยายที่ดีที่สุด 11 ครั้งของชาร์ลี มีส่วนหนึ่งซึ่งตัวชาร์ลีเองรวบรวมให้เป็นพิเศษเพื่อนำมาทำหนังสือเล่มนี้โดยเฉพาะ อ่านให้สนุกนะครับ

1. สุนทรพจน์ในพิธีจบการศึกษาโรงเรียนฮาร์วาร์ด (หน้า 73)
2. บทเรียนจากภูมิปัญญาทางโลกชั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการลงทุนและธุรกิจ (หน้า 83)
3. บทเรียนจากภูมิปัญญาทางโลกชั้นพื้นฐาน ปรับปรุงใหม่ (หน้า 127)
4. ความคิดภาคปฏิบัติเกี่ยวกับความคิดภาคปฏิบัติ? (หน้า 173)
5. ความจำเป็นที่มีอาชีพทั้งหลายต้องมีความเป็นพหุศาสตร์มากขึ้น : เน้นไปที่เรื่องการศึกษา (หน้า 193)
6. หลักปฏิบัติในการลงทุนสำหรับมูลนิธิการกุศลชั้นนำ (หน้า 209)
7. การพบปะระหว่างรับประทานอาหารเช้าแบบโต๊ะกลมการกุศล (หน้า 221)
8. เรื่องอื้อฉาวทางการเงินครั้งใหญ่ในปี 2003 (หน้า 235)
9. เศรษฐศาสตร์ในวงวิชาการ : จุดแข็งและข้อผิดพลาดหลังจากนำความจำเป็นด้านพหุศาสตร์มาพิจารณา (หน้า 251)
10. สุนทรพจน์ในพิธีจบการศึกษา คณะนิติศาสตร์ USC (หน้า 291)
11. จิตวิทยาแห่งการคิดผิดของมนุษย์ (หน้า 309)

TALK ONE

สุนทรพจน์ในพิธีจบ การศึกษาโรงเรียนฮาร์วาร์ด

วันที่ 13 มิถุนายน ค.ศ. 1986
โรงเรียนฮาร์วาร์ด, ลอสแอนเจลิส

จากการประกาศของชาร์ลีสที่นักเรียนทั่วโลกคงอยากให้เขากลับคำ ชาร์ลิสได้ขึ้นกล่าว “สุนทรพจน์ครั้งแรกและครั้งเดียวที่ผมจะกล่าวในพิธีจบการศึกษา” เมื่อปี ค.ศ. 1986 ที่โรงเรียนฮาร์วาร์ด ในลอสแอนเจลิส (ไม่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกที่ชาร์ลิสเคยเรียน: ผู้แปล) หนึ่งในผู้ที่จบการศึกษานั้นคือฟิลิป มังเกอร์ (Philip Munger) ลูกชายคนเล็กสุดของครอบครัวมังเกอร์ที่เรียนที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาแห่งนี้ (เดิมเป็นโรงเรียนชายล้วน ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสหศึกษาและเปลี่ยนมาใช้ชื่อว่าโรงเรียนฮาร์วาร์ด-เวสต์เลก (Harvard-Westlake School))

แม้ชาร์ลิสจะย่ำคิดในทำนองถ่อมตนว่าเขาขาด “ประสบการณ์ในการพูดต่อหน้าสาธารณชน” แต่เขายังแสดงให้เห็นถึงทักษะทางวาทศิลป์ผ่านสุนทรพจน์สั้น ๆ ครั้งนั้น ซึ่งทำให้เราได้สัมผัสถึงระบบค่านิยมและไหวพริบของเขาด้วย ส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับเชิญมาพูดในพิธีจบการศึกษามักจะแนะนำวิธีใช้ชีวิตให้มีความสุข แต่วิธีที่ชาร์ลิสแนะนำผ่านสุนทรพจน์ของเขาคือหลักการแบบกลับด้าน โดยบอกนักเรียนที่เพิ่งจบการศึกษาทั้งหลายว่า ถ้าอยากให้ชีวิตตนเองลงเอยด้วยความพึงพอใจ พวกเขาควรจะทำตัวอย่างไร

คำแนะนำ สำหรับคนที่ไม่อยากตื่นรู้และไม่มีอารมณ์ขัน อย่าอ่านเนื้อหาส่วนนี้ต่อเป็นอันขาด

ในโอกาสที่ครูใหญ่เบอร์ริสฟอร์ดสุดสัปดาห์ให้เกียรติเชิญผู้จัดการทรัพย์สินที่แก่ที่สุด และอยู่มานานที่สุดคนนี้ขึ้นมากล่าวสุนทรพจน์ ผู้พูดอย่างผมก็เลยต้องตอบคำถามสองข้อที่ทุกคนคงสงสัยอยู่ตอนนี้

1. ทำไมถึงเลือกผมขึ้นมาพูด?

2. จะพูดนานไหมกว่าจะจบ?

ผมขอตอบคำถามแรกก่อน จากประสบการณ์ที่รู้จักเบอร์ริสฟอร์ดมานาน เขาคงอยากให้ชื่อเสียงของโรงเรียนเราโด่งดังขึ้นในอารมณ์ประมาณเดียวกับการที่เจ้าของม้าเอาม้าของตัวเองซึ่งนับเลขได้ถึงเจ็ดออกมาโชว์ด้วยความภาคภูมิใจ เจ้าของม้าก็รู้ดีอยู่ว่าการนับเลขถึงเจ็ดนั้นใคร ๆ ก็ทำได้โดยไม่ต้องเก่งคณิตศาสตร์เลย แต่เขาก็อยากให้คนชื่นชมอยู่ดีเพราะที่นับเลขนั้นมันคือม้า ไม่ใช่คน

คำถามที่สองคือ สุนทรพจน์ของผมจะยาวแค่ไหน เรื่องนี้ผมขอไม่ตอบล่วงหน้า เพราะจะทำให้สีหน้าของพวกคุณที่กำลังฉงนสงสัยและอยากรู้คำตอบอยู่ตอนนี้หายไป ผมชอบเห็นสีหน้าแบบนี้ ไม่ว่าคุณกำลังสงสัยเรื่องอะไรก็ตาม

แต่ผมจะเล่าให้พวกคุณฟังว่า ความสั้นยาวของสุนทรพจน์ที่ผมคิดว่าจะมั่นคงจะเป็นนั้นเป็นต้นเหตุที่กลายมาเป็นหัวข้อของสุนทรพจน์นี้เองได้อย่างไร ผมโคตรภูมิใจตอนที่ได้รับเชิญมาพูด แม้ว่าผมจะไม่มีประสบการณ์ในการพูดต่อหน้าสาธารณชนมากนัก แต่ถ้าเป็นเรื่องของความมั่นใจมันหนักแล้วล่ะก็ ผมนี่ระดับสายดำเลย ผมรีบดึงเอาเดมอสเทนิสกับซิเซโรมาเป็นต้นแบบอย่างไร โดยหวังว่าตัวเองจะลองพยายามพูดให้ได้รับคำชมเหมือนคำชมจากซิเซโร ตอนที่มีคนถามเขาว่าสุนทรพจน์อันไหนของเดมอสเทนิสที่เขาชอบที่สุด แล้วซิเซโรตอบว่า “อันที่ยาวที่สุดไง”

อย่างไรก็ตาม เป็นโชคดีสำหรับผู้ฟังกลุ่มนี้ ที่ผมนึกต่อไปถึงคำกล่าวในตำนานของชาโมเอล จอห์นสัน (Samuel Johnson)² ตอนที่เขากล่าวถึงบทกวี *Paradise Lost* ของมิลตัน (Milton)³ แล้วพูดออกมาโดนใจมาก ๆ เลยว่า “ไม่มีใครอยากให้มันยาวไปกว่านี้อีกแล้วละ” มันทำให้ผมคิดได้ว่า ในบรรดาสุนทรพจน์วันจบการศึกษา 20 ครั้งของโรงเรียนฮาร์วาร์ดที่ผมเคยฟังมา ซึ่งผมอยากให้สุนทรพจน์แทบทุกอันยาวกว่านั้น แต่มีอยู่อันเดียวจากจอห์นนี่ คาร์สัน (Johnny Carson)⁴ ที่คนอยากให้มันสั้นที่สุด นั่นคือการระบุความสำเร็จสู่ความพึงพินาศของชีวิตแบบชั่วคราว ๆ สไต์ลาร์สันพอคิดได้เช่นนี้ ผมก็เลยตัดสินใจที่จะกล่าวสุนทรพจน์แบบเดียวกับคาร์สัน แต่จะ

ผมแนะนำคุณว่าอย่าอ่านหนังสือชีวประวัติของชาวคริสต์ผู้ซื่อสัตย์ที่ชื่อซามูเอล จอห์นสัน เพราะชีวิตของเขาเป็นตัวอย่างที่ดีที่ทำให้เราเห็นถึงโอกาสและสิ่งดี ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้จากการเอาชนะความริษยาในใจตนเอง

ความเคียดแค้นก็เคยส่งผลต่อชีวิตผมไม่ต่างจากที่ส่งผลต่อคาร์สันเลย ผมแนะนำคุณอย่างไรก็คงไม่เพียงพอว่ามันคือหัวเชื้อที่ดีแค่ไหนถ้าคุณอยากให้ชีวิตของตัวเองฟุ้งพินาศ จอห์นสันพูดได้ดีมาก ๆ ว่าลำพังชีวิตที่เป็นอยู่ก็ยากพออยู่แล้ว ถ้ายังต้องกล้ำกลืนเอาความเคียดแค้นมาสูมไว้ในอกคงยิ่งแย่เข้าไปใหญ่

สำหรับคนที่อยากให้ชีวิตฟุ้งพินาศ ผมแนะนำว่าอย่าทำตามหลักของ ดิอัสราเอลี ซึ่งออกแบบมาสำหรับคนที่ไม่สามารถละความเคียดแค้นได้ในทันที ในระหว่างที่ (เบนจามิน) ดิอัสราเอลี (Benjamin Disraeli)* ก้าวขึ้นมาเป็นหนึ่งใน นายกรัฐมนตรีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดตลอดกาลนั้น เขาเรียนรู้ที่จะล้มเลิกความตั้งใจในการแก้แค้นคนอื่น แล้วจัดการกับความเคียดแค้นในหัวอกด้วยการเขียนชื่อคนที่ทำเลวร้ายกับเขาลงในกระดาช จากนั้นจึงหยิบชื่อพวกนั้นออกมาดูบ่อย ๆ และรู้สึกสุขสันต์เหลือในระหว่างที่ได้เห็นคนเหล่านั้นถูกโชคชะตาสอยร่วงลงไปทีละคน โดยที่เขาไม่ต้องทำอะไรเลย

เอาล่ะ เราว่ากันมาพอแล้วเรื่องสูตรสามข้อของคาร์สัน ที่นี้มาดูสูตรสี่ข้อของมิงเกอร์บ้าง

ข้อแรกเลย จงทำตัวให้ไม่เป็นที่น่าไว้วางใจ อย่าทำสิ่งที่คุณมีภาระหน้าที่ที่จะต้องทำด้วยความมุ่งมั่นศรัทธา ถ้าคุณมีนิสัยนี้แค่อย่างเดียว มันก็แทบจะเอาชนะคุณธรรมความดีทุก ๆ ประการรวมกันเลยทีเดียวได้ ไม่ว่าคุณธรรมที่คุณมีเหล่านั้นจะสูงส่งสักแค่ไหน ถ้าคุณอยากให้คนไม่ไว้วางใจ และอยากถูกกีดกันออกจากการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีคุณภาพที่สุดของมนุษย์ นี่คือสูตรที่ใช้สำหรับคุณ จงทำมันให้ซ้ำของ แล้วคุณจะได้เล่นบทกระต่ายในนิทานเรื่องกระต่ายกับเต่าตลอดไป ที่ต่างกันคือแทนที่คุณจะถูกแซงโดยเต่าที่เก่งเหมือนในนิทาน คุณจะถูกแซงโดยเต่าตาด ๆ จำนวนมาก แม้แต่เต่าที่ต้องใช้ไม้ค้ำช่วยเดินก็ยังแซงคุณเข้าเส้นชัยได้เลย

* เบนจามิน ดิอัสราเอลี (Benjamin Disraeli) : 1804 - 1881 เป็นนักเขียนและนักการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยมของอังกฤษ เคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอังกฤษสองสมัย และเป็นนายกรัฐมนตรีเพียงคนเดียวในประวัติศาสตร์อังกฤษที่เป็นคนยิวโดยกำเนิด : ผู้แปล

ผมต้องเตือนคุณจริงๆ ว่า ถ้าคุณไม่ทำตามสูตรข้อแรกนี้ ก็อาจจะยากที่ชีวิตของคุณจะปังพินาศ แม้คุณจะทำมาก่อนหน้านั้นแล้วในระดับหนึ่ง สมัยเรียนมหาวิทยาลัยผมมีรูมเมตคนหนึ่งซึ่งเป็นโรคดิสเล็กเซีย (Dyslexia)* แต่เขาน่าจะเป็นคนที่น่าเชื่อถือที่สุดคนหนึ่งเท่าที่ผมเคยรู้จัก เท่าที่ผ่านมาชีวิตของเขาดีเยี่ยมมาตลอด มีภรรยาและลูกที่ดีมากๆ เป็น CEO ของบริษัทหลายพันล้าน ถ้าคุณไม่อยากให้ชีวิตตัวเองเป็นเหมือนเรื่องตลกมาที่ไต่ยืนกันอยู่บ่อยๆ เช่น คนที่ชีวิตลงเอยด้วยดีในบั้นปลายแม้จุดเริ่มต้นจะยากลำบาก ก็อย่าทำตัวให้น่าเชื่อถือโดยหวังว่าจะมีข้อเสียอื่น ๆ มาอุดรั้งคุณไว้แทนเป็นอันขาด

เวลาบอกว่าชีวิตมนุษย์สักคนเป็นแบบ “เท่าที่ผ่านมาชีวิตดีเยี่ยมมาตลอด” ผมไม่สามารถผ่านมันไปโดยไม่ยั่วคำว่า “เท่าที่ผ่านมา” ผมต้องอ้างคำพูดของโครเอสส์ (Croesus)⁵ กษัตริย์ที่เคยร่ำรวยที่สุดในโลก แต่ต่อมาขณะถูกจับขังอย่างน่าอดสูและกำลังจะถูกเผาทั้งเป็น พระองค์ก็ตรัสขึ้นมาว่า “อยู่ๆ ข้าก็นึกถึงคำพูดของนักประวัติศาสตร์ที่ชื่อโซลอนขึ้นมาได้ เขาบอกว่า ‘เราไม่ควรบอกว่าชีวิตของใครมีความสุขจนกว่าชีวิตนั้นจะสิ้นสุดลงแล้วจริงๆ’”

สูตรข้อที่สองของผมสำหรับความปังพินาศของชีวิต จึงได้แก่การเรียนรู้ทุกอย่างจากประสบการณ์ชีวิตของตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่จงเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนอื่นทั้งดีและร้ายให้น้อยที่สุด ไม่ว่าเขาจะตายไปแล้วหรือยังมีชีวิตอยู่ สูตรนี้รับประกันความปังพินาศและความสำเร็จชั้นรองได้แน่นอน

แถมองไปรอบ ๆ ตัวคุณก็จะเห็นแล้วว่าผลลัพธ์ของการไม่เรียนรู้จากความผิดพลาดของผู้อื่นคืออะไร หายนะของชีวิตมนุษย์สักคนนั้นแทบไม่มีอะไรที่ไม่เคยเกิดขึ้นกับมนุษย์คนอื่นๆ มาก่อนเลย ไม่ว่าจะเป็นการเมาแล้วขับจนตัวตาย ติดโรคทางเพศสัมพันธ์ที่รักษาไม่หาย การที่นักศึกษามหาวิทยาลัยฉลาดๆ ถูกล้างสมองจนกลายเป็นขอมบี้ที่ถูกชักใยโดยลัทธิทำลายล้าง ความล้มเหลวทางธุรกิจจากการกระทำผิดซ้ำเดิมเหมือนที่ผู้บริหารยุคก่อนหน้าเคยผิดพลาดมาแล้ว การแห่ตามฝูงชนในสารพัดเรื่อง และอื่นๆ อีกมากมาย ผมขอแนะนำเคล็ดลับการหาเรื่องใส่ตัวโดยเลียนแบบความผิดพลาดอันเกิดจากความประมาทของผู้อื่น

* โรคดิสเล็กเซีย (Dyslexia) คือภาวะผิดปกติด้านการอ่านและการเรียนรู้ภาษา ผู้ที่มีภาวะนี้อาจมีระดับสติปัญญาเหมือนคนปกติทั่วไป แต่จะไม่สามารถเชื่อมโยงเสียงและตัวอักษรเข้าด้วยกัน อาการที่พบบ่อยๆ เช่น มักจะเขียนหนังสือผิดๆ ถูกๆ ทั้งที่เป็นคนมีการศึกษา เป็นต้น : ผู้แปล

TALK TWO

**บทเรียนจากภูมิปัญญา
ทางโลกชั้นพื้นฐาน
ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
การลงทุนและธุรกิจ**

วันที่ 14 เมษายน ค.ศ. 1994

คณะบริหารธุรกิจมาร์แชลล์
มหาวิทยาลัยเซาเทิร์นแคลิฟอร์เนีย
(University of Southern California)

การบรรยายครั้งนี้ดังมากเพราะถูกเอาไปตีพิมพ์ในวารสาร *Outstanding Investor Digest*¹² (วันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ. 1995) ชาร์ลบรรยายไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 ให้กับชั้นเรียนวิชาธุรกิจของอาจารย์กิลฟอร์ด บับค็อค (Guilford Babcock) ที่มหาวิทยาลัยเซาเทิร์นแคลิฟอร์เนีย ชาร์ลพูดถึงหลายเรื่อง ไล่ตั้งแต่ระบบการศึกษา จิตวิทยา ไปจนถึงสามัญสำนึกและสำนึกที่ไม่สามัญ เขาชำแหละการบริหารธุรกิจ เขาชี้ชัดผลกระทบด้านจิตวิทยาซึ่งอาจสร้างความเสียหายหรือเป็นประโยชน์ต่อองค์กรธุรกิจ เขายังเสนอชุดของหลักการลงทุนและหลักการบริหารธุรกิจที่ยอดเยียมออกมาอย่างเรียบง่าย ที่สำคัญที่สุดก็คือ หลักการตัดสินใจในชีวิตประจำวันตามมุมมองของชาร์ล

การลงทุนเวลาเพื่ออ่านเนื้อหาการบรรยายนี้ คุณจะได้ผลตอบแทนกลับมาอย่างงดงามในรูปแบบของความสามารถในการตัดสินใจของตัวเอง

ผมจะเล่นสนุกๆ กับพวกคุณนิดหน่อย เพราะหัวข้อที่จะพูดในวันนี้เป็นเรื่องของการเลือกหุ้นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะแห่งภูมิปัญญาทางโลก แล้วก็จะโยนให้ผมพูดต่อไปถึงภูมิปัญญาทางโลก ซึ่งเป็นหัวข้อที่กว้างกว่าเยอะและเป็นเรื่องที่ผมสนใจ เพราะผมคิดว่าระบบการศึกษาสมัยใหม่ไม่ค่อยสอนมันเท่าที่ควร อย่างน้อยๆ ก็ไม่ได้สอนในแบบที่เอาไปใช้ได้จริง เพราะฉะนั้นการพูดครั้งนี้จึงคล้ายๆ ว่า จะล่อไปกับสิ่งที่นักจิตวิทยาเชิงพฤติกรรมเรียกว่า “กฎของคุนยาส” เหมือนที่ ยาสบอกคุณว่าต้องกินแคร่รอตก่อนถึงจะให้กินของหวานนั้นแหละ

แคร่รอตของการบรรยายในวันนี้เป็นเรื่องประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับภูมิปัญญาทางโลกทั่วไป ซึ่งก็เหมาะสมดีที่จะเอามาเริ่มต้นการบรรยาย เพราะท้ายที่สุดแล้ว ทฤษฎีการศึกษาสมัยใหม่บอกว่าคุณต้องมีการศึกษาทุกๆ ไปก่อนที่จะศึกษาลงลึก เฉพาะเรื่อง ซึ่งผมก็คิดเหมือนกันประมาณหนึ่งว่า ก่อนที่จะเลือกหุ้นได้ดีนั้น คุณต้องมีความรู้ทั่วๆ ไปในระดับหนึ่ง เพราะฉะนั้นเพื่อเน้นสิ่งที่ผมเรียกว่า “ภูมิปัญญาทางโลกที่ปรับปรุงแก้ไขได้” ผมจะเริ่มต้นด้วยการเล่าแนวคิดพื้นฐานให้พวกคุณฟังสักเล็กน้อย

ภูมิปัญญาทางโลกขั้นพื้นฐานคืออะไร? กฎข้อแรกก็คือ คุณไม่มีทางรู้อะไร ได้อย่างถ่องแท้หากคุณแค่จำข้อเท็จจริงแต่ละอย่างแล้วพยายามเอามันมาเข้าด้วยกัน ถ้าข้อเท็จจริงพวกนั้นเข้ากันไม่ได้บนโครงข่ายทฤษฎีที่เรียงร้อยไว้ คุณก็จะไม่มีรูปแบบของความรู้ที่เอาไปใช้ได้จริง คุณจึงต้องมีโมเดลในหัวเสียก่อน ก่อนที่จะจัดเรียงประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมบนโมเดลต่างๆ ที่เรียงร้อยกันไว้ คุณอาจเคยเห็นนักศึกษาหลายคนที่กำลังหน้าก้มตาท่องจำแล้วก็เอาสิ่งที่จำไว้นั้น ยัดกลับเข้าไปในหัว คนพวกนี้นอกจากล้มเหลวในการศึกษาแล้วต่อไปจะล้มเหลวในชีวิตด้วย คุณต้องมีประสบการณ์ที่วางอยู่บนโครงข่ายโมเดลซึ่งเรียงร้อยไว้อย่างดีในหัวสมอง

แล้วมันคือโมเดลอะไรล่ะ? กฎข้อแรกเลยคือ คุณต้องมีหลายๆ โมเดล เพราะโดยธรรมชาติของจิตวิทยามนุษย์ ถ้าใช้แค่หนึ่งหรือสองโมเดลคุณจะมีแค่ความจริงตรงหน้าเพื่อให้เข้ากับโมเดลที่คุณมีอยู่ให้ได้ หรืออย่างน้อยๆ ก็เข้ากันได้ ในความคิดของคุณ คุณจึงกลายเป็นเหมือนหมोजัดกระดุก ซึ่งแน่นอนว่าเป็นพัฒนาการทางการแพทย์สายหนึ่งนะ (ความหมายของมิงเกอร์คือ สำหรับหมोजัดกระดุกไม่ว่าผู้ป่วยเป็นอะไราก็มักจะรักษาเหมือนกัน : ผู้แปล) คุณจะเป็นเหมือนภาชิโตโบราณที่บอกว่า “สำหรับชายที่มีค้อนอยู่ในมือ ทุกๆ ปัญหาจะดู

เหมือนกับตะปู” และแน่นอนว่าหมोजัดกระดูกก็เรียนมาแบบนี้ แต่การเอาแนวทางเช่นนี้ไปใช้เป็นวิธีคิดและวิธีจัดการสิ่งต่างๆ ในชีวิตนั้นถือว่าเข้าขั้นหายนะเลยทีเดียว ผมจึงย้ำว่าคุณต้องมีหลายๆ โมเดล

และโมเดลเหล่านั้นต้องมาจากวิชาความรู้หลายๆ แขนง เพราะภูมิปัญญาทั้งหลายในโลกนี้ไม่สามารถเรียนรู้กันได้หมดภายในสาขาวิชาเดียวในมหาวิทยาลัย ด้วยเหตุนี้พวกอาจารย์ด้านกวีส่วนใหญ่ถึงไม่ค่อยฉลาดนัก เพราะด้วยสำนึกทางโลก คนพวกนี้มักมีโมเดลในหัวสมองไม่เพียงพอ คุณจึงต้องมีโมเดลหลายๆ แนวจากหลายๆ สาขาวิชา

ถึงตรงนี้คุณอาจจะบอกว่า “พระเจ้า นี่มันชักจะยากเกินไปแล้ว” แต่โชคดีที่มันไม่ได้ยากขนาดนั้นหรอก แค่ประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ของ 80 หรือ 90 โมเดลสำคัญๆ ก็เพียงพอแล้วที่จะทำให้คนคนหนึ่งเป็นคนฉลาดทางโลก และแน่นอนว่ามีโมเดลเพียงหยิบมือที่มีความสำคัญสูงสุด

เพราะฉะนั้นเรามาสรุปร่วมกันคร่าวๆ เอะว่าโมเดลและเทคนิคแบบไหนที่จะให้ความรู้พื้นฐานซึ่งทุกคนต้องมี ก่อนที่เขาจะกลายเป็นคนเก่งมากๆ ในศิลปะเฉพาะทางอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การเลือกหุ้น

อย่างแรกเลยคือ คณิตศาสตร์ แน่นอนอยู่แล้วว่าคุณต้องจัดการกับตัวเลขและปริมาณให้เป็น พวกเลขคณิตขั้นพื้นฐานนั่นแหละ และโมเดลที่มีประโยชน์ที่สุดรองจากผลตอบแทนทบต้น คือคณิตศาสตร์พื้นฐานในเรื่องของการสับเปลี่ยน (permutations) และการจัดกลุ่ม (combinations) สมัยผมยังเด็กเรื่องพวกนี้จะสอนกันตอนปีที่สองของมัธยมปลาย (เทียบเท่า ม.4 ของไทย : ผู้แปล) แต่ผมเดาว่ายุคนี้โรงเรียนเอกชนดีๆ น่าจะสอนเรื่องนี้เร็วขึ้นตั้งแต่ประมาณเกรด 8 (เทียบเท่า ม.2 ของไทย : ผู้แปล) นี่เป็นพีชคณิตขั้นพื้นฐานมากๆ เลย (แบลซ) ปาสกาล (Blaise Pascal) กับ (ปีแยร์ เดอ) แฟร์มาต์ (Pierre de Fermat)¹³ คิดเรื่องนี้โดยใช้เวลาประมาณปีเดียวเท่านั้นด้วยการเขียนจดหมายโต้ตอบกันแบบสบายๆ

เรื่องพวกนี้ไม่ยากเกินเรียนรู้ สิ่งที่ยากคือจะอย่างไรให้คุณเอาไปใช้งานเป็นนิสัยในแทบจะทุกวันของชีวิต ระบบแฟร์มาต์/ปาสกาล (Fermat/Pascal system) นี้สอดคล้องกับโลกความเป็นจริงที่เป็นไปอย่างเหลือเชื่อ และมันคือความจริงขั้นพื้นฐานเลยก็ว่าได้ ดังนั้นคุณแค่ต้องมีเทคนิคเท่านั้นเอง

ผมคิดว่าสาเหตุที่พวกผู้จัดการกองทุนมักบริหารเงินของชาวบ้านอย่างโง่ๆ น่าจะอธิบายให้เห็นภาพได้ชัดที่สุดด้วยเรื่องเล่าเกี่ยวกับคนขายเหี้ยตกลปลาที่ผมเคยเล่าอยู่บ่อยๆ ผมถามเขาว่า “ให้ตายสิ เหี้ยพวกนี้สีม่วงบ้างสีเขียวบ้าง ปลามันจะหลงมาจับจริงหรือ?” เขาตอบผมว่า “พี่ครับ ผมไม่ได้ขายของให้ปลานะ”

ผู้จัดการกองทุนอยู่ในสถานะเทียบเท่ากับคนขายเหี้ยตกลปลา พวกเขาเหมือนคนที่ขายเกลือให้กับคนที่มีเกลือเยอะเกินพออยู่แล้ว ตราบใดที่คนซื้อพร้อมจะซื้อเกลือมากขึ้น ทำไมจะไม่ขายล่ะ? แต่สำหรับคนที่ต้องการซื้อคำแนะนำในการลงทุน เจอคนขายพรรณันั้รับรองได้ว่าไม่เวิร์กแน่ๆ

หากคุณสนใจในสโตร์เบิร์กเชียร์แฮทเวย์ ก็คงยากที่คุณจะได้รับผลตอบแทนเหมือนที่ผู้จัดการกองทุนคนอื่นๆ เขาได้รับกัน เพราะคุณอาจจะถือหุ้นวอลมาร์ตหรือถือหุ้นโคคา-โคลาก่อนใหญ่กับหุ้นอื่นๆ ไว้นานมาก ๆ คุณต้องนั่งทับมืออยู่อย่างนั้นและลูกค้าก็จะรวยขึ้นเรื่อย ๆ แต่พอผ่านไปสักพักลูกค้าก็จะคิดขึ้นมาว่า “ทำไมฉันต้องจ่ายค่าธรรมเนียมปีละครึ่งเปอร์เซ็นต์แลกกับการลงทุนที่ไม่มีว้าวเลยล่ะ?”

เพราะอย่างนี้สิ่งที่สมเหตุสมผลสำหรับนักลงทุนจึงแตกต่างจากสิ่งที่สมเหตุสมผลสำหรับผู้จัดการกองทุน และเช่นเดียวกับกิจกรรมอื่นๆ ของมนุษย์ การกระทำจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับผลตอบแทนจิตใจของคนที่เป็นผู้ตัดสินใจ การกำหนดผลตอบแทนจิตใจให้ถูกต้องจึงสำคัญอย่างยิ่งทีเดียว

ในบรรดาธุรกิจทั้งหมด เรื่องของผลตอบแทนจิตใจที่ผมชอบที่สุดคือกรณีศึกษาจากเฟดเอ็กซ์เพรส (Federal Express)²³ (ในปัจจุบันรีแบรนด์เป็น เฟดเอกซ์ (FedEx) : ผู้แปล) หัวใจและจิตวิญญาณของระบบอันเป็นผลให้เกิดความสมบูรณ์ของการบริการ คือการที่เครื่องบินมาลงที่ใดที่หนึ่งช่วงกลางดึก แล้วเอาพัสดุทั้งหมดลำเลียงไปยังเครื่องบินอีกลำหนึ่ง หากกระบวนการนี้ล่าช้า เฟดเอ็กซ์เพรสก็จะไม่สามารถดำเนินการนำส่งพัสดุให้ลูกค้าได้อย่างสมบูรณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ คือไม่สามารถนำส่งพัสดุให้ลูกค้าได้ทันเวลา พวกเขาลองทำแล้วทุกทาง ทั้งหวานล่อม ทั้งขู่ แต่ก็ไม่มีอะไรดีขึ้นเลย ทว่าอยู่ๆ ก็มีคนคิดขึ้นมาว่า แทนที่จะจ่ายค่าแรงตามจำนวนชั่วโมง ก็ให้ลองเปลี่ยนมาจ่ายค่าแรงเป็นกะ พองานจบแล้วก็กลับบ้านได้เลย ปรากฏว่าปัญหาทั้งหมดแก้ไขได้ภายในคืนเดียว

TALK THREE

**บทเรียนจากภูมิปัญญา
ทางโลกขั้นพื้นฐาน
ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
การลงทุนและธุรกิจ
(ปรับปรุงใหม่)**

วันที่ 19 เมษายน ค.ศ. 1996

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด

สิ่งที่ผมอยากจะทำวันนี้ คือจะเพิ่มเติมจากสิ่งที่เคยพูดไว้เมื่อสองปีที่แล้วว่า คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเซาเทิร์นแคลิฟอร์เนีย (University of Southern California : USC) คุณคงได้สคริปต์ที่ผมพูดในครั้งนั้นกันหมดแล้ว สิ่งที่ผมพูดในวันนั้น ผมจะเอามาพูดซ้ำในที่นี้ทั้งหมดอีกรอบหนึ่ง แต่จะขยายความให้มากกว่าเดิม

เห็นได้ชัดที่สุดว่าถ้าออร์เรน บัฟเฟตต์ไม่เรียนรู้อะไรใหม่ๆ เล่นนับจากวันที่จบการศึกษาจากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย เบิร์กเชียร์แฮทเวย์จะเป็นเศษเสี้ยวของสิ่งที่เขากำลังอยู่ในวันนี้ ออร์เรนยังงี้ก็รวยแน่นอน เพราะเขาได้เรียนรู้จากแกรแฮมสมัยเรียนที่โคลัมเบีย ซึ่งเป็นความรู้ที่เพียงพอที่จะทำให้ทุกคนรวยได้ แต่เขาจะไม่มีบริษัทเบิร์กเชียร์แฮทเวย์อย่างที่เขากำลังเป็นอยู่ทุกวันนี้ถ้าเขาไม่เรียนรู้ต่อเนื่องมาเรื่อยๆ

แล้วเราจะได้รับภูมิปัญญาทางโลกได้อย่างไรล่ะ? เราจะใช้ระบบอะไรในการก้าวขึ้นไปเป็นคนระดับท็อปกลุ่มเล็กๆ คิดเป็นส่วนไม่เก๋เปอร์เซ็นต์ของคนทั้งโลกในแง่ของการมีภูมิปัญญาทางโลกขั้นพื้นฐานล่ะ?

ผมเชื่อมั่นในระบบระบบหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งที่คนฉลาดเกือบทุกคนเรียนรู้ได้หมดเป็นระบบที่ทำงานได้ดีกว่าระบบที่คนส่วนใหญ่ใช้ ดังที่ผมเคยพูดไว้ที่ USC สิ่งที่คุณต้องมีคือโครงข่ายโมเดลทางความคิดที่เรียงร้อยกันอยู่ในหัวสมอง แล้วก็เอาประสบการณ์จริงกับประสบการณ์ทางอ้อมที่ได้จากการอ่านวางไว้บนโครงข่ายซึ่งร้อยเรียงโมเดลอันทรงพลังไว้ด้วยกัน และด้วยระบบนี้สิ่งต่างๆ จะเริ่มสอดคล้องกันจนสามารถกระตุ้นการรู้คิด (cognition) ของคุณได้

(ถึงตรงนี้ ขวาลีขยายความโมเดลทางความคิดเฉพาะบางโมเดลที่เคยพูดไว้ที่อื่น)

สิ่งที่ขอมอบหมายให้พวกคุณไปอ่านในวันนี้ คือจดหมายประจำปีฉบับล่าสุดของแจ็ก เวลช์และออร์เรน บัฟเฟตต์ อันเกี่ยวข้องกับเจเนอรัลอิเล็กทริกและเบิร์กเชียร์แฮทเวย์ตามลำดับ แจ็ก เวลช์ได้รับปริญญาเอกด้านวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนออร์เรนจะเอาปริญญาเอกในสาขาไหนก็ได้ทั้งนั้นตามที่เขาต้องการ และสุภาพบุรุษทั้งสองคนต่างก็เป็นครูที่เข้มงวด ถ้าเราจะว่ากันอย่างละเอียด ภูมิปัญญาทางโลกออกจะเป็นเรื่องวิชาการ ลองดูความสำเร็จของเจเนอรัลอิเล็กทริกก็ได้ และในประเด็นเดียวกันก็ขอให้ดูความสำเร็จของเบิร์กเชียร์แฮทเวย์ด้วย

แน่นอนว่าออร์เรนมีเบน แกรแฮมที่เป็นทั้งอาจารย์และคนต้นแบบซึ่งเขาชื่นชมอย่างยิ่ง แกรแฮมเป็นนักวิชาการจำ ถึงขนาดที่ตอนที่เขาเรียนจบจากมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย มีสามสาขาวิชาเชิญเขาไปเรียนปริญญาเอก และขอให้สอนที่นั่นทันทีที่ได้ปริญญาเอก ประกอบด้วยสาขาวิชาวรรณกรรม กรีกและละติน คลาสสิก และคณิตศาสตร์

แกรแฮมมีบุคลิกที่เป็นนักวิชาการมาก ผมรู้จักเขาดี เขาเหมือนกับอดัม สมิท (Adam Smith)³¹ มากทีเดียว ยุ่งตลอดและเฉลียวฉลาดสุดๆ ต่อให้ดูภายนอกก็รู้ว่าเป็นนักวิชาการและเขาก็เป็นนักวิชาการที่จริงจัง ตอนตายแกรแฮมยังรวบอีกด้วย ทั้งๆ ที่ตลอดชีวิตเขาไม่เคยใช้ความรู้ความสามารถที่มีในการพยายามสร้างความร่ำรวย และใจกว้างพอจนเลือกที่จะอุทิศตัวเองเพื่อสอนหนังสืออยู่ที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบียนาน 30 ปี ตลอดจนเขียนและร่วมเขียนตำราที่ดีที่สุดในสาขาวิชาที่เขาสอน ผมจึงกล้าพูดอย่างเต็มปากว่าคนเป็นนักวิชาการสามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาทางโลกได้มากมาย และนั่นคือคุณค่าสูงสุดของงานวิชาการ

แน่นอน เวลาผมพูดถึงการใช้แนวทางพุทธศาสตร์ ซึ่งก็คือการที่คุณต้องมีโมเดลหลักๆ ในหัวจากแขนงสาขาวิชาต่างๆ และคุณต้องใช้มันทั้งหมด ผมกำลังบอกคุณว่าต้องก้าวให้พ้นเส้นแบ่งทางความรู้ทั้งหลาย ซึ่งคนทั้งโลกมักไม่ทำเช่นนั้น เพราะคนบนโลกนี้มักไม่สนับสนุนให้ใครก้าวข้ามเส้นแบ่งทางความรู้ที่ว่า ธุรกิจขนาดใหญ่ที่เป็นระบบราชการก็ไม่สนับสนุน และแน่นอนว่าพวกนักวิชาการเองก็ไม่สนับสนุนเช่นกัน ที่ผมบอกได้ก็คือ ในแง่นี้ถือนักวิชาการนั้นคิดผิดทำผิดอย่างยิ่ง

สิ่งที่ทำกันผิดมากที่สุดในโลกธุรกิจมาจากความจริงที่ว่า คนในโลกธุรกิจชอบเอาความจริงมาแบ่งออกเป็นแผนกย่อยๆ โดยมีการแบ่งเขตอำนาจ แบ่งพื้นที่กันปกครองอะไรทำนองนั้น เพราะฉะนั้นถ้าคุณอยากเป็นนักคิดที่ดี คุณต้องพัฒนาความคิดที่สามารถก้าวข้ามเส้นแบ่งทางความรู้ทั้งหลายให้ได้ คุณไม่ต้องรู้ทุกเรื่องก็ได้ แค่อำไยเดียวที่ดีที่สุดจากทุกๆ สาขาวิชามาใช้ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ยากเลยที่จะทำ

ผมจะลองวาดภาพให้คุณดูโดยยกตัวอย่างเกมไพ่อย่างคอนแทรกต์บริดจ์ (contract bridge)* สมมติว่าคุณอยากเป็นดีคลอเรอร์ (declarer) ที่เก่งในเกมบริดจ์

* คอนแทรกต์บริดจ์ (contract bridge) หมายถึงเกมไพ่บริดจ์ที่เล่นกันทั่วไป ซึ่งเป็นกิจกรรมโปรดของทั้งชาร์ลี มังเกอร์และออร์เรน บัฟเฟตต์ : ผู้แปล

คุณก็ต้องรู้คอนแทรกต์ (contract) คุณต้องรู้ว่าเป้าหมายของคุณคืออะไร คุณควรจะนับได้เลยว่ามีไฟที่ชนะแน่ๆ คือทิ้งไปแล้วยังงัดชนะในมือก็ใบ และถ้าคุณขาดไฟที่ต้องการไปใบหรือสองใบ คุณจะหาไฟพวกนั้นเจอได้อย่างไร มีวิธีมาตรฐานที่ใช้กันทั่วไปประมาณหกวิธี ไม่ว่าจะเป็นลองสูตเอสตาบลิชเมนต์ (long suit establishment) ไฟเนสส์ (finesses) เล่นแบบทรว-อิน (throw-in) ครอสส์รัฟฟ์ (crossruffs) หรือสควีซส์ (squeezes) และยังมีวิธีหลอกให้ฝ่ายรับพลาดเอง จะเห็นได้ว่ามีวิธีเล่นอยู่ไม่กี่วิธีเท่านั้น ซึ่งถ้ารู้แค่หนึ่งหรือสองโมเดลคุณก็จะกลายเป็นหมูน้อยในสายตาคนอื่น ๆ ในการเล่นดีคลเลอร์บริดจ์อย่างแน่นอน นอกจากนี้ของพวกนี้มันเชื่อมโยงกันหมด คุณต้องรู้ว่าโมเดลเหล่านี้เชื่อมโยงกันยังไง ไม่อย่างนั้นคุณไม่มีทางเล่นได้

เช่นเดียวกัน ผมเคยบอกคุณให้คิดไปข้างหน้าแล้วก็คิดย้อนกลับ พวกดีคลเลอร์เก่ง ๆ ในเกมบริดจ์จะคิดว่า “ฉันจะได้ไฟผู้ชนะได้อย่างไร?” แต่พวกเขาก็คิดเช่นกันว่า “อะไรบ้างที่ถ้าเกิดขึ้นแล้วฉันจะได้ไฟแน่ ๆ มาไว้ในมือมากเกินไป?” วิธีคิดทั้งสองนี้ล้วนมีประโยชน์ เพราะฉะนั้นในเกมชีวิต คุณต้องมีโมเดลที่จำเป็นอยู่ในหัวไว้ก่อนแล้วคิดไปข้างหน้าก่อนจะคิดย้อนกลับ อะไรที่เวิร์กในเกมบริดจ์ก็เวิร์กในชีวิตจริงเช่นเดียวกัน

การที่คนรุ่นคุณไม่นิยมเกมคอนแทรกต์บริดจ์เท่าไรนักถือเป็นโศกนาฏกรรมเลยก็ว่าได้ คนจีนเล่นเกมบริดจ์เก่งกว่าเรามาก พวกเขาสอนเกมบริดจ์กันตั้งแต่เด็ก ในโรงเรียน และพระเจ้าก็รู้ว่าพอได้รู้จักการยอมรับแบบทุนนิยม จีนก็ทำได้ดีมาก ๆ เช่นเดียวกัน ถ้าเรารู้กับประเทศที่รู้ดีมาก ๆ ว่าจะเล่นเกมบริดจ์ยังไง ในขณะที่คนของเราไม่รู้ มันจะเป็นความเสียเปรียบอีกประการหนึ่งซึ่งไม่ควรเกิดขึ้นกับเราเลย

โครงสร้างทางวิชาการที่พวกคุณเจออยู่ ไม่ได้สนับสนุนให้พวกคุณก้าวข้ามเส้นแบ่งทางความรู้เลยแม้แต่น้อย ซึ่งทำให้คุณเสียเปรียบ เพราะในมุมหนึ่ง แม้ว่าโลกวิชาการจะให้ประโยชน์กับคุณหลายอย่าง แต่คุณกลับถูกสอนมาแบบผิด ๆ ทางแก้มที่ผมขอเสนอให้คุณซึ่งเป็นทางแก้ที่ผมรู้จักตั้งแต่ยังเล็กสมัยเรียนอยู่เนิร์สเซอร์รี่ก็คือนิทานเรื่อง “แม่ไก่แดงตัวน้อย (The Story of the Little Red Hen)”³² กับวรรณคดีที่บอกว่า “‘ถ้าฉัน ฉันจะทำของฉันเอง’ เจ้าไก่สีแดงตัวเล็กพูด”

ดังนั้นถ้าอาจารย์ของคุณไม่สอนแนวทางพุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับคุณ ถ้าอาจารย์แต่ละคนเน้นโมเดลของตัวเองมากเกินไปและใช้โมเดลที่สำคัญจาก

เวอร์วังจากการที่มันมาหลอมรวมและมุ่งไปยังปลายทางเดียวกัน ถึงวันนี้ก็มีบางคนเริ่มคิดได้ และถ้าไปอ่านตำราจิตวิทยาของสถาบันอย่างมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ก็จะเห็นเลยว่าพวกเขาสอนได้ถูกต้องถึงสองในสามส่วนเข้าไปแล้ว อย่างไรก็ตาม นี่คือการทดลองทางจิตวิทยาที่สำคัญที่สุด ซึ่งแม้แต่สแตนฟอร์ดยังหลงลืมปัจจัยสำคัญๆ ที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์มีลแกรมไป

ว่าแต่คนฉลาดๆ ทำผิดพลาดขนาดนั้นได้อย่างไร? คำตอบง่ายๆ ก็คือ พวกเขาไม่ทำในสิ่งที่ผมกำลังบอกให้คุณทำ ซึ่งได้แก่การเอาโมเดลหลักๆ ทางจิตวิทยา มาใช้เป็นเช็กลิสต์เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์ของระบบอันซับซ้อน

ไม่มีนักบินคนไหนนำเครื่องขึ้นบินโดยไม่ไล่เช็กจนครบเช็กลิสต์ของเขา ตั้งแต่ A, B, C, D ไปเรื่อย ๆ และไม่มีนักเล่นไพ่บริดจ์คนไหนทิ้งไพ่โดยไม่ไล่ตามเช็กลิสต์และหาวิธีเล่นที่เหมาะสม แต่อาจารย์จิตวิทยาพวกนี้กลับคิดว่าตัวเองฉลาดจนไม่ต้องมีเช็กลิสต์ ซึ่งที่จริงพวกเขาไม่ได้ฉลาด แทบไม่มีสักคนที่ฉลาด หรืออาจไม่มีแม้สักคนก็เป็นได้ ถ้าพวกเขาเพียงแค่อ่านเช็กลิสต์สักหน่อยก็จะรู้แล้วว่า การทดลองมีลแกรมได้หวนหลักการทางจิตวิทยาไว้อย่างน้อยหกประการไม่ใช่แค่สามประการ สิ่งที่ต้องทำก็คือไล่เช็กลิสต์จนครบเพื่อดูว่าพลาดอะไรไป ในทำนองเดียวกัน หากปราศจากระบบในการเอาโมเดลสำคัญๆ มาใช้ร่วมกันในรูปแบบพหุโมเดล คุณก็จะพลาดพลังทุกครั้งไป

การที่อาจารย์ด้านจิตวิทยาโคตรจะมัวเรื่องทฤษฎีการปฏิเสธนั้น เหตุผลสำคัญเป็นเพราะพวกเขาไม่สามารถทำการทดลองโดยไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามทางจริยธรรมได้ การจะพิสูจน์ให้เห็นว่าความทุกข์โศกอาจก่อให้เกิดความผิดพลาดทางความคิดได้อย่างไร คุณต้องกระทำเลวร้ายต่อเพื่อนมนุษย์มากมาย และต้องทำโดยไม่บอกให้คนที่คุณไปโน้มน้าวเขารู้ด้วยว่าผู้ที่ถูกกระทำจะบาดเจ็บทรมาณขนาดไหน การที่ไม่สามารถทำการทดลองนี้ได้จึงมีเหตุผลเชิงจริยธรรมรองรับอย่างแน่นนอนที่สุด

ในทางปฏิบัติ อาจารย์ส่วนใหญ่แก้โจทย์นี้ด้วยการตั้งสมมติฐานว่า “ถ้าฉันพิสูจน์ไม่ได้ด้วยการทดลอง ก็แปลว่ามันไม่มีอยู่จริง” อย่างไรก็ตาม นี่คือการโก่ง بادขบเลย ถ้ามีบางสิ่งที่สำคัญมาก ๆ แต่พิสูจน์ให้เห็นไม่ได้เต็มที่หรือชัดเจนอันมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดทางจริยธรรม คุณก็ต้องไม่ปฏิบัติราวกับมันไม่มีอยู่จริง แต่ต้องทำให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อพิสูจน์มันหากหลักฐานยังปรากฏตาอยู่

มีกฎโบราณข้อหนึ่ง แบ่งออกเป็นสองข้อย่อย
ซึ่งใช้ได้ผลดีมากทั้งในเรื่องธุรกิจ
วิทยาศาสตร์ และอื่น ๆ
1. จงนำใจเดียวพื้นฐานง่าย ๆ ไปใช้
2. ใช้มันให้จริงจังมาก ๆ

พร้อมจำหน่ายในรูปแบบ

☒ e-book (PDF) ☒ e-book (EPUB) ☐ audiobooks

☒ ปกอ่อน ☒ ปกแข็ง ☐ LARGE PRINT
(ตัวอักษรขนาดใหญ่)

อธิบายเนื้อหา
เพิ่มเติม

www.se-ed.com

sbc.fans

SE-ED Publisher

ไอโคนที่เล่นนี้
สแกนเลย!

ISBN 978-616-08-5552-0

9 786160 855520

399 บาท

การเงิน การลงทุน-ทั่วไป